



GRUZDŽIŲ MIESTELIO BENDRASIS PLANAS

III - A. Tekstinė dalis AIŠKINAMASIS RAŠTAS

III ETAPAS. KONKRETIZUOTI SPRENDINIAI

Planavimo organizatorius:

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktorius

Plano rengėjas:

IĮ „Atkulos projektai“

Vilnius, 2012

OBJEKTAS: Gruzdžių miestelio teritorija
Šiaulių rajono savivaldybė

PLANAS: Gruzdžių miestelio bendrasis planas

PLANAVIMO RŪŠIS IR LYGMUO: Rajono lygmens bendrasis planas

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS: Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktorius

TURINYS:

III-A. Tekstinė dalis. AIŠKINAMASIS RAŠTAS

III-B. Grafinė dalis. BRĖŽINIAI

- B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys (M 1:2000)
- B-3.2. Želdynų, rekreacijos ir ekologinės apsaugos brėžinys (M 1:2000)
- B-3.3. Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys (M 1:2000)
- B-3.4. Teritorijų rezervavimo visuomenės poreikiams brėžinys (M 1:2000)

GRUZDŽIŲ MIESTELIO BENDRASIS PLANAS		
RENGIMO ETAPAS – KONKRETIZUOTI SPRENDINIAI		Data
Plano rengėjas	II „Atkulos projektai” Savanorių pr. 11A-83, LT-03116 Vilnius, tel. (8 5) 216 2869, faks. (8 5) 216 3647; el. paštas. atkula@gmail.com, www.atkula.lt Projekto vadovė Laimutė Janulienė	2012-09-10

TURINYS

1. ĮVADAS	4
1.1. BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ SUDĖTIS IR TAIKymo TVARKA	4
1.2. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS IR BŪSTO RAIDOS PROGNOZĖS	6
1.3. MIESTELIO RAIDOS STRATEGIJA	7
2. MIESTELIO PLĖTROS KONTEKSTAS.....	9
2.1. MIESTELIS ŠALIES IR REGIONO PLĖTROS KONTEKSTE	9
2.2. MIESTELIO ĮTAKOS ZONA	9
2.3. KOORDINUOTA MIESTELIO IR PRIEMIESČIO PLĖTRA	10
3. MIESTELIO PLANO STRUKTŪRA	11
3.1. MIESTELIO STRUKTŪROS MODELIS	11
3.2. MIESTELIO SAVITUMAS IR ĮVAIZDIS.....	11
3.3. MIESTELIO PLANO STRUKTŪROS DALYS	12
3.4. MIESTELIO STRUKTŪROS OPTIMIZAVIMAS.....	13
4. TERITORIJŲ NAUDOJIMO REGLAMENTAI	16
4.1. GYVENAMOSIOS TERITORIJOS	16
4.2. MIESTELIO GYVENAMOSIOS APLINKOS KOKYBĖ.....	18
4.3. VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA.....	18
4.4. GAMTINIO KARKASO FORMAVIMAS MIESTELIO TERITORIJOJE	22
4.4.1. BENDROSIOS NUOSTATOS	22
4.4.2. GAMTINIO KARKASO UGDYMAS GRUZDŽIŲ MIESTELYJE	24
4.4.3. EKOLOGINĖS APSAUGOS ZONŲ PLĖTOJIMAS	26
4.4.4. GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA.....	26
4.5. KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGA IR NAUDOJIMAS	27
4.6. PRAMONĖS IR KOMERCINĖS TERITORIJOS	32
4.7. SUSISIEKIMO SISTEMA	33
4.7.1. IŠORĖS SUSISIEKIMO TINKLAS	34
4.7.2. MIESTELIO VIDAUS SUSISIEKIMO TINKLAS.....	34
4.7.3. VIEŠOJO TRANSPORTO SUSISIEKIMO SISTEMA.....	37
4.7.4. PASEKMĖS	38
4.8. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	39
4.8.1. VANDENTIEKA IR VANDENVALA	39
4.8.2. ATLIEKŲ TVARKYMAS.....	41
4.8.3. DUJŲ TIEKIMAS.....	41
4.8.4. ŠILUMOS TIEKIMAS, ŠILUMOS ŪKIS	41
4.8.5. ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS	42
4.8.6. RYŠIŲ INFRASTRUKTŪRA	42
5. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMUI REIKALINGI PARENGTI DOKUMENTAI.....	43
5.1. RENGINI IR PERŽIŪRĖTINI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI	43
5.2. RENGINI STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTAI	43
6. PRIEDAI.....	44
1 PRIEDAS. 6.1 LENTELĖ. GRUZDŽIŲ MIESTELIO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ PAGRINDINIO BRĖŽINIO TERITORIJŲ NAUDOJIMO REGLAMENTAI	44
2 PRIEDAS. 6.2 LENTELĖ TERITORIJŲ REZERVUOJAMŲ VISUOMENĖS POREIKIAMS SĄRAŠAS.....	44

1. ĮVADAS

1.1. Bendrojo plano sprendinių sudėtis ir taikymo tvarka

Gruzdžių miestelio Bendrąjį planą sudaro raštu ir grafiškai išreikštų teritorijų planavimo uždavinių sprendimo rezultatų visuma.

Gruzdžių miestelio bendrasis planas (toliau tekste Bendrasis planas) yra kompleksiškas teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatyta miestelio plėtros koncepcija iki 2031 metų, plėtros prioritetai iki 2021 m., miestelio teritorijos naudojimo reglamentai, veiklos apribojimai, siekiant deklaruoti ir ginti viešąjį interesą. Bendrojo plano sprendiniuose nenagrinėjami pavieniai sklypai ar jų grupės, nefiksuojamos sklypų ribos. Pavienių sklypų žemės naudojimo režimai bei kiti teritorijų naudojimo ir užstatymo parametrai nustatomi žemesnio lygmens ar kitos rūšies teritorijų planavimo dokumentuose (specialiuosiuose ir detaliuosiuose planuose).

Bendrojo plano sprendiniai pagal atskirose miestelio dalyse vyraujančią veiklą padalina miestelio teritoriją į zonas, nustato joms svarbiausias plėtros kryptis, *prioritetinę* žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą, kitas leistinas žemės naudojimo paskirtis būdus ir pobūdžius, taip pat bendruosius statybos intensyvumo ir aukštingumo reglamentus.

1.1.1 lentelė. Gruzdžių miestelio teritorijos Bendrojo plano sprendinių sudėtis:

Sprendinių grupės pavadinimas	Aiškinamojo rašto skyrius ir poskyris	Brėžiniai
Bendrosios nuostatos	1.3. Miestelio raidos strategija	
Priemiesčių plėtros sprendiniai	2.2. Miestelio įtakos zona 2.3. Koordinuota miestelio ir priemiesčio plėtra	
Miestelio plano struktūros sprendiniai	3.1. Miestelio struktūros modelis 3.3. Miestelio plano struktūros dalys 3.4. Miestelio struktūros optimizavimas	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Miestelio savitumo ir įvaizdžio sprendiniai	3.2. Miestelio savitumas ir įvaizdis	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Gyvenamųjų teritorijų plėtros sprendiniai	4.1. Gyvenamosios teritorijos 4.2. Miestelio gyvenamosios aplinkos kokybė 4.4. Miestelio želdynų ir viešųjų erdvių teritorijos	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys; B-3.2. Želdynų, rekreacijos ir ekologinės apsaugos brėžinys.
Komercinių teritorijų sprendiniai	4.6. Pramonės ir komercinės teritorijos	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Kultūros paveldo vertybių apsaugos sprendiniai	4.5 Kultūros vertybių apsauga ir naudojimas	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Pramoninių teritorijų plėtros sprendiniai	4.6 Pramonės ir komercinės teritorijos	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Susisiekimo sistemos plėtros sprendiniai	4.7 Susisiekimo sistema	B-3.3. Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys
Teritorijų naudojimo reglamentai	6 skyrius. Priedai 6.1. lentelė Teritorijų naudojimo reglamentai	B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys
Inžinerinės infrastruktūros plėtros	4.8 Inžinerinė infrastruktūra	B-3.3. Inžinerinės

Sprendinių grupės pavadinimas	Aiškinaamojo rašto skyrius ir poskyris	Brėžiniai
sprendiniai		infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys
Teritorijų rezervuojamų visuomenės poreikiams sąrašai	6 skyrius. Priedai 6.2 lentelė Teritorijų rezervuojamų visuomenės poreikiams sąrašas	B-3.4. Teritorijų rezervavimo visuomenės poreikiams brėžinys.
Teritorijų, kurioms būtina parengti vietos lygmens teritorijų planavimo dokumentus sąrašas	5 skyrius. Sprendinių įgyvendinimui reikalingi parengti dokumentai 6 skyrius. Priedai 6.2 lentelė Teritorijų rezervuojamų visuomenės poreikiams sąrašas	

Bendrojo plano sprendinių pavaizdavimo principai

Sprendiniuose visa miestelio teritorija yra sudalinta į zonas, kurios pažymėtos atitinkamomis spalvomis. Teritorijų naudojimo reglamentai surašyti BP pagrindinio brėžinio reglamentų lentelėje

- vyraujantys teritorijos požymiai, galimos žemės naudojimo paskirtys ir būdai;
- atskirų funkcinų zonų rekomenduojama struktūros sandara;
- maksimali užstatymo intensyvumo reikšmė;
- maksimali užstatymo aukštingumo reikšmė;

Brėžiniuose pažymėtos teritorijos, didesnės nei 0,01 ha. Mažesnės teritorijos neakcentuojamos (išskyrus visuomenės poreikiams reikalingas teritorijas, kultūros vertybių teritorijas ir želdynus, kurie papildomai pažymėti brėžiniuose. Užstatymo ir teritorijų naudojimo reglamentai taikomi ir pagrindiniame brėžinyje nepažymėtoms mažesnėms nei 0,01 ha teritorijoms, išskyrus tuos atvejus, kai esama veikla ir užstatymo principai teritorijoje yra kitokie (tokiu atveju užstatymo reglamentai nustatomi žemesnio lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose);

Plano sprendiniai parengti ir vertinami mastelyje 1:2000 ir į tikslesnį mastelį netransformuojami. Rengiant kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentus bendrojo plano sprendiniai – funkcinų zonų ribos, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros trasos tikslinami pagal specifinius gamtinius ir urbanistinius teritorijų požymius. Ypatinga svarba teikiama gamtos ir kultūros paveldo apsaugos integralumui.

Taikymo tvarka

Gruzdžių miestelio Bendrojo plano sprendiniai išreiškia Šiaulių rajono savivaldybės tarybos nuostatas dėl miestelio teritorijos naudojimo, veiklos joje plėtojimo sąlygų ir teisių. Visi patvirtinti ir savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų registre registruoti teritorijų planavimo dokumentai galioja tiek, kiek neprieštarauja šiems Bendrojo plano sprendiniams. Visi sprendimai dėl miestelio teritorijos naudojimo ir veiklos joje plėtojimo, žemės naudojimo tikslinės paskirties nustatymo ir keitimo, veiklos apribojimų, specialiųjų sąlygų, nekilnojamojo turto rezervavimo ar paėmimo visuomenės poreikiams neturi prieštarauti šiems Bendrojo plano sprendiniams.

Teritorijų, žemės sklypų, pastatų, statinių ir įrenginių naudotojams, kurių nekilnojamojo turto iki Bendrojo plano sprendinių įsigaliojimo dienos registruota tikslinė naudojimo paskirtis, būdas ir pobūdis prieštarauja šiems Bendrojo plano sprendiniams, paliekama teisė naudotis nekilnojamoju turtu taip pat, kaip jis buvo naudojamas iki sprendinių įsigaliojimo dienos,

nekeičiant jo naudojimo paskirties pobūdžio bei masto. Bet kokie šio turto naudojimo pakeitimai neturi prieštarauti šiems Bendrojo plano sprendiniams.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniais privalo vadovautis valstybės institucijos, savivaldybės, visuomeninės ir nevyriausybinės organizacijos, fiziniai ir juridiniai asmenys, planuojantys ar vykdančys veiklą šioje teritorijoje. Jeigu Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniuose nėra suformuluotos aiškios nuostatos dėl konkrečios veiklos, tuomet reikia vadovautis Bendrojo plano koncepcija, patvirtinta Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T-79 „Dėl Gruzdžių miestelio bendrojo plano koncepcijos patvirtinimo“.

Ginčo atvejais prioritetas teikiamas viešajam interesui, t.y. žmogaus sveikatai, ekstremalių situacijų prevencijai, viešųjų paslaugų plėtrai, aplinkos ir kultūros paveldo vertybių pasaugai, infrastruktūros plėtrai.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniai tikslinami, papildomi ir keičiami teisės aktų nustatyta tvarka. Bendrojo plano sprendinių pakeitimai, tikslinimai ir papildymai neturi bloginti miestelio ar jo dalies gyvenimo ir aplinkos kokybės, mažinti viešųjų paslaugų gyventojams ir ūkio subjektams kokybės, bloginti veiklos ir verslo sąlygų planuojamoje teritorijoje buveines turintiems ūkio subjektams.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniai taikomi:

- Priimant sprendimus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo sąlygų bei teisių;
- Derinant detaliojo, specialiojo, bendrojo planavimo dokumentus, statybos projektus, nustatant sąlygas teritorijų planavimo darbams, rengiant statybos projektų sąlygų sąvadus;
- Rengiant savivaldybės, investicijų programas ir projektus;
- Priimant sprendimus dėl savivaldybės nekilnojamojo turto naudojimo, privatizavimo, taip pat privataus nekilnojamojo turto paėmimo ar rezervavimo visuomenės poreikiams.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniai galioja savivaldybės tarybos ir administracijos kompetencijos ribose.

1.2. Gyventojų skaičiaus ir būsto raidos prognozės

Nustatydami gyventojų skaičiaus ir būsto Gruzdžių miestelyje raidos prognozę vadovaujamės savivaldybės taryboje patvirtintomis Gruzdžių miestelio bendrojo plano koncepcijos nuostatomis.

Per artimiausius 10 metų gyvenamojo ploto komfortas mieste padidės vien dėl to, kad mažės gyventojų skaičius. Tačiau tikėtina, kad planuojamo laikotarpio pabaigoje atsiras poreikis naujai gyvenamajai statybai dėl šių priežasčių:

- Sunyks dalis susidėvėjusio gyvenamojo fondo;
- Dalies gyvenamojo fondo, esančio nepalankiose gyvenimui sąlygose, bus naudojama komercijai, smulkiai gamybai, infrastruktūrai ar kitoms reikmėms;
- Plėtojantis investicijoms, atsiras poreikis aukštesnės kokybės būstui.

Įvertinus bendras būsto plėtros tendencijas mažuose Lietuvos miestuose ir Gruzdžių miestelyje 2005-2011 metų laikotarpiu, manome, kad tikėtinas yra pesimistinis būsto plėtros variantas. Tačiau, *siekdami nustatyti miestelio maksimalios (fizinės) plėtros ribas ir tinkamai suplanuoti plėtrą jų ribose, rengdami Gruzdžių miestelio plėtros sprendinius vadovaujamės optimistiniu prognozės variantu.*

1.2.1. lentelė. Gyventojų skaičiaus prognozė Gruzdžių miestelyje (alternatyvos)

	2001*	2011	2016	2021	2026	2031
Optimistinė						
Gruzdžių mstl.	1793	1503	1451	1401	1353	1306
Pesimistinė						
Gruzdžių mstl.	1793	1503	1387	1279	1180	1089

Konkretūs gyvenamojo fondo plėtros poreikio duomenys nepateikiami dėl to, kad nėra išieities duomenų (būsto statistika kaimiškosioms gyvenvietėms neteikiama). Bendrojo plano koncepcijoje ir sprendiniuose suplanuota daugiau teritorijų gyvenamosios statybos plėtrai tam, kad būtų didesnė sklypų dydžių, užstatymo pobūdžio įvairovė, galimybė rinktis.

Prielaida optimistinei gyventojų skaičiaus prognozei formuoti yra patogi Gruzdžių miestelio geografinė padėtis, nedidelis atstumas nuo regiono centro – Šiaulių miesto – ir tikimybė, kad sukūrus kokybišką gyvenamąją aplinką, sumažės gyventojų migracija, arba ji įgis teigiamas tendencijas.

Remdamiesi parengta Gruzdžių miestelio koncepcija, vadovaujamės optimistiniu ekstensyviojo gyvenamojo fondo plėtros variantu. Miestelio struktūrai išlaikyti tinkamesni yra vienbučiai-dvibučiai namai, todėl daugiabutės statybos dalis gyvenamojo fondo prieaugyje yra sumažinta. Miestelio plano struktūra rengiama maksimaliai plėtrai su gyvenamojo būsto plėtros alternatyvomis. Jeigu gyvenamojo fondo plėtra vyks pagal pesimistinę prognozę, tai dalis numatytų teritorijų liks neužstatyta ir galės būti naudojama žemės ūkio veiklai.

1.3. Miestelio raidos strategija

Gruzdžių miestelio plėtros prielaidos yra šios:

- **vietos ir užsienio investicijos** – kuriamos naujos darbo vietos;
- **smulkaus ir vidutinio verslo plėtra** – plėtojamos paslaugos gyventojams ir ūkio subjektams, kuriamos naujos darbo vietos;
- **gyvenimo kokybės plėtra** – kuriama viešųjų erdvių ir želdynų sistema, plėtojamos ir atnaujinamos inžinerinių tinklų sistemos, keliama komunalinių paslaugų kokybė, sudaromos sąlygos gyventojų mobilumui (priemiestinio viešojo transporto paslaugų plėtra), aplinka pritaikoma senjorams ir žmonėms su negalia, viešųjų paslaugų įvairovės plėtra.

Miestelio plano struktūra formuojama atsižvelgiant į miestą kertančias urbanistines integracijos ašis, miestelio ir jo apylinkių gamtinį karkasą, ryšius su aplinkinėmis urbanizuotomis teritorijomis. Miestelio centrinėje dalyje ir gyvenamuosiuose kvartaluose pirmenybė teikiama miestelio savitumo apsaugai ir plėtrai, dviratinkams ir pėstiesiems. Plėtojant miestelio struktūrą vadovaujamasi subalansuotos plėtros principais.

Įvertinus miestelio raidą, nekilnojamojo turto rinkos plėtros tendencijas, Gruzdžių miestelio teritorijos planavimo dokumentų registre sukauptą informaciją, esamos būklės analizės metu nustatytas miestelio raidos problemas, miestelio gyventojų skaičiaus ir būsto raidos prognozes, suformuluota miestelio urbanistinės raidos strategija:

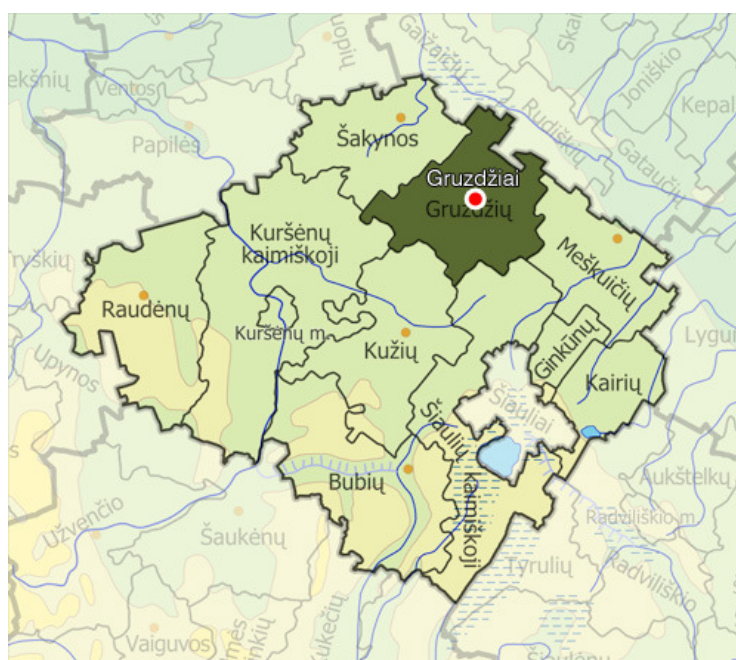
- Paruošti miestelio struktūrą galimai plėtrai ir investicijoms, numatant naujas plėtros teritorijas verslui ir gyvenamajai statybai, saugoti esamą fizinę aplinką, pritaikyti ją kintantiems miestelio poreikiams ir galimybėms;
- Suformuoti darnią Gruzdžių miestelio ir jam gretimų teritorijų plėtros sistemą, didinančią miestelio gyvenimo kokybę ir ekonominį konkurencingumą;
- Suformuoti miestelio želdynų ir vidaus ryšių pėsčiomis bei dviračiais sistemą;
- Sukurti prielaidas gyventojų mobilumui;
- Aprūpinti teritoriją inžinerine infrastruktūra.

Bendrai miestelio ir priemiesčių struktūrai pritaikomas miestelio gatvių tinklas ir susiejamas su užmiesčio keliais. Suformuotas gatvių tinklas sudaro prielaidas skaidyti transporto srautus ir racionaliai organizuoti automobilių eismą mieste. Numatomos galimybės gatvių tinklo plėtrai ateityje.

2. MIESTELIO PLĖTROS KONTEKSTAS

2.1. Miestelis šalies ir regiono plėtros kontekste

Gruzdžiai – miestelis Šiaulių rajone, seniūnijos centras, suskirstytas į dvi seniūnaitijas. Gruzdžių seniūnija yra Šiaulių rajono šiaurinėje dalyje, joje yra 1 miestelis ir 39 kaimai. Miestelis įsikūręs į vakarus nuo kelio Šiauliai – Naujoji Akmenė. Nagrinėjamos teritorijos plotas – apie 923 ha. Seniūnijos duomenimis 2011 metų pradžioje Gruzdžiuose gyveno 1503 gyventojai. Miestelio situacija pateikiama 2.1 paveiksle.



2.1 pav. Gruzdžių miestelio situacijos Šiaulių rajone schema

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendroju planu Gruzdžiai geopolitiniu požiūriu yra priskiriami lokaliniams (c) kategorijos miestams esamo miestelio pagrindu. Miesto rangas siūlomas suteikti įvertinant patogų pasiekiamumą kaimyninių gyvenamųjų vietovių gyventojams ir siekiant aktyvinti periferines rajono teritorijas bei plėsti tolygų miestų tinklą. Esamoje padėtyje Gruzdžiai priskiriami silpniausiems ir labiausiai remtiniems centrams.

Gruzdžių miestelis patenka į šiaurės vakarų Lietuvos periferinį regioną, plėtojamo tipo arealą. Teritorijai nustatyti intensyvaus žemės ūkio, intensyvaus miškų ūkio naudojimo prioritetai.

2.2. Miestelio įtakos zona

Miestelio įtakos zona – šalies teritorijos valdymo struktūroje priskirta miestui administruoti savivaldybės ar apskrities teritorija (formali įtakos zona) arba miesto vyraujančių išorinių socialinių ir ūkinių ryšių formuojama teritorija (neformali arba faktinė įtakos zona).

Miestelio įtaka aplinkinėms teritorijoms daroma keliais aspektais:

- Socialinis – ekonominis aspektas: miesto socialiniai – ekonominiai, ūkiniai, administraciniai ir priemiesčio teritorijų ryšiai;
- Urbanistinis aspektas: miesto urbanistinis poveikis priemiesčio teritorijoms ir priemiesčio teritorijų išsilyjimas į miesto urbanistinį audinį;
- Gamtinis aspektas: ekologinė įtaka ir poveikis priemiesčių gamtinei aplinkai.

Gruzdžių miestelis nėra reikšmingas kultūrinis ir administracinis centras regiono ar rajono požiūriu. Didesnę reikšmę miestelis turi lokaliniame lygmenyje socialiniu aspektu. Jis aptarnauja kaimo gyvenamąsias vietas, esančias Gruzdžių seniūnijos ribose. Nuo rajono (Kuršėnų miesto) ir regiono (Šiaulių) centro jis yra nutolęs 23-30 km. Miestelio apylinkėse esančios gyvenvietės (kaimai) yra pakankamai nutolę, tačiau jos susietos su Gruzdžių miesteliu kaip šios seniūnijos administraciniu ir paslaugų centru. Gruzdžiai yra Šiaulių miesto įtakos zonoje, nuo Šiaulių nutolę 23 km.

Gamtiniu aspektu miestas ryškių sąsajų su apylinkėmis neturi. Miestą supa sukultūrinta agrarinė aplinka, pietvakarių pusėje plyti miškas, su kuriuo siejama planuojama miesto želdynų sistema.

2.3. Koordinuota miestelio ir priemiesčio plėtra

Gruzdžių aplinkinėje teritorijoje esant palankioms gamtinėms sąlygoms miesto plėtra į vakarų pusę yra beveik neribojama, pietuose plėtrą stabdo Natūra 2000 teritorija, šiaurėje - pramoninė teritorija. Rytų kryptimi Gruzdžių miestelio darnios urbanizacijos plėtrą įtakoja esamas kelias N. Akmenė - Šiauliai. Jis kerta ir suskaldo miestelio urbanistinį audinį. Numatoma miesto urbanistinių struktūrų plėtra siūlant aiškų funkcinį zonavimą.

Siekiant darnios miestelio teritorijų plėtros, veiksmai koncentruotos miesto plėtros ir įtakos kryptyse turi būti koordinuoti. Ypač tai svarbu, vystant socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą ir transporto sistemą, įgyvendinant miesto ir savivaldybės išorės infrastruktūros plėtros projektus, formuojant miesto ir užmiesčio paslaugų centrų sistemą.

3. MIESTELIO PLANO STRUKTŪRA

3.1. Miestelio struktūros modelis

Gruzdžių miestelio bendrajam plane siūloma mišri miestelio struktūra (linijinė ir radialinė), siekiant gerinti gyvenimo Gruzdžiuose kokybę. Pasirinktas linijinis miestelio centro struktūros modelis. Įvertinant miestelio esamą struktūrą, gatvių tinklą bei susiformavusius transporto judėjimo srautus siūloma konversijos principu planuojamas komercines, administracines bei visuomenines teritorijas komponuoti S. Dariaus ir S. Griėno ir M. Katiliškio gatvių ašyse. Siekiama sudaryti prielaidas kurtis naujiems komercijos, verslo plėtos, visuomeniniams centrams, juos tolygiai paskirstant gyvenamojoje teritorijoje.

Svarbūs miestelio struktūros elementai yra intensyvaus ir ekstensyvaus naudojimo želdynai. Plėtojamos miestelio viešosios erdvės (žaliosios zonos): apjungiamos planuojamos ir esamos skverų, aikščių, parkų, kultūros paveldo teritorijos dviračių ir pėsčiųjų rekreaciniais bei vidaus ryšiams organizuoti skirtais takais. Siūlomos naujos viešosios erdvės gyventojų poilsiui, bendruomeninei veiklai ir raiškai.

Į miestelio urbanistinę struktūrą integruojami nauji gyvenamosios statybos kvartalai. Siekiama urbanistinio audinio vientisumo miestelio užstatymo struktūroje. Esamos urbanizuotos teritorijos papildomos naujomis plėtos teritorijomis, planuojamas užstatymas miestelio ribose esančiose dykrose, apjungiamos miestelio šiaurinė ir centrinė dalys.

Siektina, kad būtų užtikrinta kasdieninių paslaugų kokybė ir pasiekiamumas visuose miestelio gyvenamuosiuose kvartaluose. Projektuojamos pavienės komercinės ir viešųjų paslaugų objektų teritorijos - pacentriai.

3.2. Miestelio savitumas ir įvaizdis

Gruzdžių miestelio morfostruktūros savitumą atspindi susiklosčiusi miestelio urbanistinė struktūra ir jos urbanistiniai ir gamtiniai elementai. Siekiant išsaugoti savitumą būtina išlaikyti gatvių tinklą, bažnyčios statinių kompleksą ir kitus kultūros paveldo objektus bei jų aplinką, teritorijos užstatymo foninį aukštį jo nedidinant. Pagrindinės Gruzdžių gatvės – F. Vaitkaus, S. Dariaus ir S. Griėno bei M. Katiliškio kertasi su krašto keliu Nr.154 ir sudaro miestelio plano kompozicijos pagrindą.

Gruzdžių miestelio urbanizuota teritorija yra koncentruota centrinėje dalyje, visame miestelyje vyrauja vidutinio intensyvumo užstatymas. Vientisą urbanistinį audinį skaido minėtas krašto kelias. Prieigos urbanizuotos mažai, vyrauja žemės ūkio paskirties žemė.

Gruzdžių miestelis turi susiformavusį būdingą užstatymo tipą, mastelį, architektūrinius urbanistinius centrus, erdvių sąrangą. Kaip vertingiausia, turinti išlikusių autentiškų užstatymo bruožų ir išlikusių vertingos architektūros pastatų yra Švč. Trejybės bažnyčia ir aplinkiniai kultūros paveldo objektai. Bažnyčia veikia kaip pagrindinė vertikaliąji dominantė, žymi miestelio centrą ir yra svarbus įvaizdžio elementas. Pagrindinė Gruzdžių miestelio aikštė – Nepriklausomybės aikštė – yra svarbiausių miestelio gatvių sankirtoje. Tai yra gotikinio stiliaus aikštė, jos formą diktuoja supančios gatvės, o aplinkiniai pastatai suformuoja aišką erdvę miestelio centrinėje dalyje. Aikštė funkciškai suskaidyta į kelis blokus. Bažnyčia formuoja kompozicinę ašį, kuri skiria aikštę pusiau. Viena dalis naudojama kaip miestelio autobusų stotis,

kita – gausiai apželdinta ir veikia, kaip parkas miestelio centre. Vakarinėje aikštės dalyje yra atgimimo paminklai: lietuvaite ir ąžuolinis stogastulpis.

Miestelio savitumą praturtintų bendros miestelio struktūros nuosekli plėtra. „Žaliosios zonos“ miestelio saviraiškos erdvės, esamos prieš savivaldybę aikštės rekonstravimas ir pritaikymas miestelio reprezentacinėm reikmėm, visuomeninių objektų teritorijų plėtra ir steigimas. Prie turgaus teritorijos planuojamas miestelio parkas ne tik praturtintų Gruzdžių darnios struktūros plėtrą bet ir turėtų didžiulę reikšmę gyvenimo kokybės gerinimo aspektu.

Gruzdžių miestelyje didelis autojudėjimas centrinėmis gatvėmis gali būti sumažintas plėtojant dviračių ir pėsčiųjų takų tinklą tarp atskirų miestelio dalių, taip skatinanti judėjimą pėsčiomis, gerinti gyvenimo ir poilsio sąlygas miestelyje. Sunkiasvorių automobilių srauto ribojimui miestelio centrinėmis gatvėmis Bendrajame plane numatomas galimas aplinkelis.

3.3. Miestelio plano struktūros dalys

Tobulinant esamą miestelio struktūrą, įvertinus miestelio plano schemą, architektūrinę – urbanistinę kompoziciją, funkcinius ir kompozicinius ryšius, Gruzdžių miestelio siūloma funkcinio naudojimo schema.

Urbanizuotas teritorijas sudaro:

- Linijinis miestelio centras – centrinė miestelio dalis, formuojama konversijos principu, apimanti įvairios funkcinės paskirties teritorijas. Teritorijoje dominuoja komerciniai bei visuomeniniai objektai, galimas didesnis užstatymo intensyvumas (žr. reglamentų lentelėje);
- Miestelio lokalūs centrai – pacentriai - daugiafunkcės teritorijos kuriose telkiami gyventojų aptarnavimo ir paslaugų teikimo objektai;
- Teritorijos visuomenės poreikiams – tai teritorijos, skirtos visuomeniniams, kultūros, švietimo ir gydymo poreikiams;
- Gyvenamosios vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijos – dominuoja mažaaukštė gyvenamoji stayba;
- Gyvenamosios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos. Dominuoja mažaaukščių gyvenamųjų pastatų statybos, laisvas užstatymo tipas;
- Techninės infrastruktūros objektų teritorijos – inžinerinių komunikacijų ir transporto koridorių bei objektų teritorijos.

Neurbanizuotos teritorijos:

- Intensyvaus naudojimo želdynai. Tai rekreaciniai želdynai ir rekreacinės teritorijos (parkai, skverai, aikštės, žaliosios jungtys, aktyvios rekreacijos teritorijos, bendro naudojimo teritorijos; kapinės)
- Ekstensyvaus naudojimo želdynai. Tai miško naudmenų žemės ūkio teritorijos, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai.

Vystant Gruzdžių miestelio centrą, įvertinami ne tik miestelio, bet ir kasdieninių ir periodinių paslaugų gretimų gyvenviečių gyventojams poreikiai.

3.4. Miestelio struktūros optimizavimas

Bendrojo plano sprendiniuose nurodytoms urbanizuojamoms teritorijoms numatomos struktūros optimizavimo priemonės: saugojimas, modernizavimas (vidinė plėtra), konversija, nauja plėtra ir teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams.

3.4.1 Saugojimas

Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre registruotų kultūros paveldo objektų, vietovių teritorijose ir apsaugos zonose veikla reguliuojama nekilnojamo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais ir dokumentais bei nekilnojamojo kultūros paveldo specialiaisiais planais. Tvarkymo ir naudojimo reikalavimai detalizuojami individualiais apsaugos reglamentais, kurie turi būti parengti visoms nekilnojamosioms kultūros vertybėms.

Detalesni saugojimo principai pateikti bendrojo plano dalyse „4.4 Gamtinio karkaso formavimas miestelio teritorijoje“ ir „4.5 „Kultūros vertybių apsauga ir naudojimas“.

3.4.2 Modernizavimas

Kompaktiškai užstatytoje miestelio teritorijoje, apimančioje miestelio centrinę istorinę dalį, numatomas kompleksinis aplinkos, užstatymo ir infrastruktūros atnaujinimas ir modernizavimas, išsaugant esamus vertingus teritorijos bruožus.

Daugiabutės statybos gyvenamieji kvartalai modernizuojami parengus kompleksinius renovacijos projektus, numatančius pastatų modernizavimo, aplinkos atnaujinimo principus, lokalių kvartalų želdynų sistemą, automobilių stovėjimo vietų išdėstymą. Nauja statyba, tankinanti šių kvartalų užstatymą, galima tik tuo atveju jei tai numatyta kompleksiniuose jų renovacijos projektuose.

Modernizuojant esamas urbanizuotas teritorijas būtina tobulinti jų daugiafunkcę struktūrą ir taikyti tinkamus aplinkai apstatymo tipus.

3.4.3 Konversija

Konversija - taršios ar neefektyvios pramonės, komunalinių įmonių, kitų neefektyviai panaudotų užstatytų teritorijų naujas (antrinis) panaudojimas plėtrai. Skatinamas konversijos daugiafunkciškumas, naujai panaudojant teritorijas tiek gyvenamajai funkcijai, tiek naujų modernios ekonomikos darbo vietų kūrimui. Skatinama konversija didinanti miestelio funkcinės ir fizinės struktūros integralumą, kurianti palankią investicijoms aplinką, padedanti tolygiau išdėstyti gyvenamąsias teritorijas ir darbo vietas mieste, sukurianti sąlygas aplinkos, užstatymo, susisiekimo sistemos ir inžinerinės įrangos atnaujinimui užstatytoje miestelio teritorijoje.

Konversijos principu kuriamas linijinis miestelio centras. Gyvenamosios paskirties teritorijas S. Dariau ir S. Girėno bei M. Katiliškio gatvių perimetre siuloma keisti į naujas galimas funkcijas – visuomeninė, komercinė, rekreacinė.

3.4.4 Nauja plėtra

Naujos plėtos teritorijos numatomos planuojamos teritorijos ribose, įsisavinant neužstatytas ir žemės ūkio teritorijas. Naujos plėtos teritorijos padeda tolygiau išdėstyti gyvenamąsias teritorijas ir darbo vietas mieste, sukuria sąlygas aplinkos, užstatymo, susisiekimo sistemos ir

inžinerinės įrangos atnaujinimui užstatytoje miestelio teritorijoje. Plėtojant naujus gyvenamųjų namų kvartalus, kompleksiskai plėtojamos visuomeninės, komercinės paskirties teritorijos.

Naujos plėtos teritorijos:

- Teritorijos tarp kelio Nr. 154 ir M. Katiliškio ir KAštonų g. vystomos kompleksiskai. Numatoma gyvenamųjų teritorijų plėtra, įrengiami skverais žaidimų aikštelėmis vaikams, planuojama optimali gatvių struktūra, numatomi visuomeniniai objektai;
- Teritorijoje tarp Kaštonų g. ir Turgaus skg. planuojamos naujos gyvenamosios statybos plotai ir miestelio parkas su vandens kanalų sistema bei nedideliu tvenkiniu. Teritorijoje planuoja komercinės paskirties objektu rekonstrukcija, modernizavimas, numatoma plėtra;
- Galimos daugiabučių statybos teritorija planuojama J. Šliūpo g. prie seniūnijos pastato;
- Esami gyvenamieji kvartalai Vytauto g. perimetre užbaigiami numatant gyvenamosios statybos plėtrą neurbanizuotose kvartalų plyšiuose;
- Taškiniai komerciniai objektai, jų teritorijos numatomos gyvenamųjų kvartalų neužstatytuose sklypuose;
- Planuojami nauji skverai su žaidimų aikštelėmis, bendruomenės raiškos erdvės visuose gyvenamuosiuose kvartaluose laisvuose žemės plotuose;
- Visuomeninės teritorijos plėtra numatoma J. Gagarino g., prie esamo lopšelio darželio teritorijos;
- Esamos mokyklos teritorijoje numatoma galimybė plėtrai;
- Nenaudojamą teritoriją tarp gyvenamųjų kvartalų S. Dariaus ir S. Girėno g. siūloma pritaikyti visuomenės reikmėms. Planuojama rekreacinių želdynų teritorija su žaidimų aikštelėmis, atokvepio stotelėmis;
- Naujos gyvenamosios teritorijos formavimas numatomas Pavasario g.;
- Siekiant tankesnio centrinės miestelio dalies įspūdžio ir urbanistinio vientisumo gyvenamuosiuose kvartaluose numatoma galimybė formuoti naujas sodybas padalinus sklypus.

Naujos plėtos teritorijos įsisavinamos koncentruotai ir kompleksiskai, konsolidavus sklypus vietos planavimo lygmens dokumentuose nurodytoje apimtyje. Šios teritorijos užstatomos tik įrengus inžinerinę bei susisiekimo infrastruktūrą, kartu įrengiant viešąsias erdves ir želdynus.

Užstatant periferinės plėtos teritorijas būtina išsaugoti gamtinio karkaso elementus, gamtos ir kultūros paveldo objektus, suformuoti savitą kiekvieno rajono urbanistinę struktūrą bei architektūrinius sprendimus.

3.4.5 Rezervuojamos teritorijos

Bendrojo plano sprendiniai rezervuoja teritorijas visuomenės poreikiams (komunikaciniams koridoriams inžinerinei ir susisiekimo infrastruktūrai, intensyviai naudojimui įrengiamiems želdynams, švietimo, sveikatos ir kitai visuomenės poreikiams reikalingai infrastruktūrai). Tikslios rezervuojamų teritorijų ribos bei apimtys nustatomos

žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose. Juose taip pat gali būti rezervuotos teritorijos visuomenės poreikiams, nenumatytos bendrojo plano sprendiniuose (žr. brėžinį B-3.4 „Teritorijų rezervavimo visuomenės poreikiams brėžinys“ ir 6.2 lentelę „Teritorijų rezervuojamų visuomenės poreikiams sąrašas“).

4. TERITORIJŲ NAUDOJIMO REGLAMENTAI

Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane, patvirtintame Šiaulių rajono tarybos 2008-07-03 sprendimu Nr. T-199, **Gruzdžių miestelis** siūlomas kaip lokalinis (c) kategorijos miestas esamo miestelio pagrindu, kuriam gali būti suteikta lokalinė urbanistinės struktūros formavimo, aptarnavimo ir paslaugų centro funkcija. Miestelio rangas siūlomas suteikti įvertinant patogų pasiekiamumą kaimyninių gyvenamųjų vietovių gyventojams ir siekiant aktyvinti periferines rajono teritorijas bei plėsti tolygų miestų tinklą. Esamoje padėtyje Gruzdžiai priskiriami silpniausiems ir labiausiai remtiniems centrams. Nepakankamo potencialo, todėl *ypač stiprinamas socialinis – ekonominis potencialas*.

4.1. Gyvenamosios teritorijos

(žr. brėžinį “B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys“)

Gyventojų skaičiaus ir būsto raidos prognozės. Mažėjant gyventojų skaičiui, vienam gyventojui tenkantis gyvenamasis plotas gali didėti nestatant naujų gyvenamųjų namų. Prognozuojamas gyvenamojo ploto komforto didėjimas vien dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo Gruzdžių miestelyje.

Tikėtina, kad planuojamo laikotarpio pabaigoje atsiras poreikis naujai gyvenamajai statybai dėl šių priežasčių:

- Sunyks dalis susidėvėjusio gyvenamojo fondo;
- Dalies gyvenamojo fondo, esančio nepalankiose gyvenimui sąlygose, bus naudojama komercijai, smulkiai gamybai, infrastruktūrai ar kitoms reikmėms;
- Plėtojantis investicijoms, atsiras poreikis aukštesnės kokybės būstui.

Konkrečių gyvenamojo fondo plėtros prognozių planuojamu laikotarpiu negalime pateikti, nes neturime išeities duomenų. Sprendiniuose suplanuojame tikėtina per dešimtmetį įsisavinamą teritoriją gyvenamai statybai. Naujai plėtojamoms gyvenamosioms teritorijoms nustatyti skirtingi užstatymo intensyvumo ir tankumo reglamentai, leidžia pagal rinkos poreikį rinktis mažesnę ar didesnę žemės sklypą, apstatymo tankumą ir pobūdį. Tokiu būdu miestelio plano struktūra bus parengta maksimaliai plėtrai.

Bendrojo plano sprendiniai iki 2021 m. numato daugiafunkcinių gyvenamųjų teritorijų plėtrą. Plėtojant naujus gyvenamųjų namų kvartalus, kompleksškai plėtojamoms visuomeninės, komercinės paskirties teritorijos. Funkcijų integravimu siekiama sukurti pilnavertę gyvenamąją aplinką, svarbus gyvenamųjų teritorijų ryšys su miestelio centriniu branduoliu (miestelio centru) ir pagrindiniais ekonominiais centrais (miestelio pramonės, verslo zonomis).

Nauji būstai planuojami šiose teritorijose:

- Šiaurinėje miestelio dalyje: teritorijoje tarp krašto kelio Nr. 154 ir M. Katiliškio g. (4,9 ha plotas), tarp krašto kelio Nr.154 ir Žagarės g. (2,8 ha), teritorijoje, apribotoje Taikos, Kaštonų, S. Dariaus ir S. Girėno gatvių ir Turgaus skersgatvio (2,1 ha), teritorijoje į rytus nuo Vytauto gatvės (3,5 ha), teritorijoje, apribotoje Vytauto, Švietimo, Vilties ir Lauko gatvių (1,0 ha) ;

- Pietinėje miestelio dalyje: teritorijoje prie Vytauto g. (vakarinėje pusėje) (plotas apie 1,7 ha); kvartale tarp Švietimo ir Vytauto g. (1,6 ha); Gagarino g., piečiau nuo esamos ir planuojamos visuomeninės teritorijos (1,0 ha),

Čia planuojamos gyvenamosios teritorijos, įsisavinant dar neužstatytus žemės plotus. Teritorija skirta vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų grupėms formuoti ir prekybos, paslaugų ir aptarnavimo objektų, kitų pastatų, skirtų su taršia pramone nesusijusioms darbo vietoms kurtis.

- Periferinėje miestelio teritorijoje prie planuojamos teritorijos rytinės, šiaurinės ir pietvakarinės ribos numatomos rezervinės teritorijos gyvenamosios statybos plėtrai. Čia gali būti formuojamas mažo užstatymo intensyvumo gyvenamieji kvartalai. Teritorijos įsisavinimas numatomas po sprendinių galiojimo pabaigos (rezervinė teritorija, t.y. po 2021 m.). Laikotarpiu iki 2021 m. galimas pavienių sklypų žemės naudojimo paskirties keitimas tik parengus kompleksinio teritorijos plėtojimo detaliuosius planus. Bendras rezervinių gyvenamųjų teritorijų plotas apie 5,2 ha.
- Daugiabutė gyvenamoji statyba numatoma teritorijoje ties seniūnija tarp Šliūpo ir Alyvų gatvių, plotas apie 0,3 ha.

Užstatymo tankis – nurodo statiniais užstatyto ploto santykį su viso sklypo plotu, išreikštą procentais.

Užstatymo intensyvumas – teritorijos panaudojimo efektyvumą nusakantis užstatymo rodiklis, išreiškiamas sklypo pastatų bendrųjų plotų sumos santykiu su sklypo plotu (bendrojo ploto tankis) arba sklypo pastatų statybinių tūrių sumos santykiu su sklypo plotu (tūrio tankis).

Mažaaaukštei statybai numatytose teritorijose užstatymo tankis iki 40 %, užstatymo intensyvumas ne didesnis nei 0,4-0,8¹, daugiabutei gyvenamajai statybai numatytose teritorijose užstatymo tankis iki 60 %, užstatymo intensyvumas ne didesnis nei 1,0 (žr. B-3.4. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinį ir 6.1 lentelė. Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendinių pagrindinio brėžinio teritorijų naudojimo reglamentai).

Bendra gyvenamųjų teritorijų pasiūla pagal BP sprendinius:

- vienbutė-dvibutė neužstatytoje teritorijoje – apie 18,6 ha;
- daugiabutės neužstatytoje teritorijoje – apie 0,3 ha;
- rezervinės plėtros teritorijos vienbutei ir dvibutei gyvenamajai statybai – apie 5,22 ha.

Planuojamas naujų gyvenamųjų teritorijų kompleksiškas įsisavinimas, vykdant socialinę, inžinerinę, transporto infrastruktūros, viešųjų erdvių plėtrą. Darni miestelio gyvenamųjų teritorijų infrastruktūros plėtra turi būti užtikrinta taip pat pritraukiant ir privataus kapitalo išteklius.

Būtina renovuoti esamus daugiabučius gyvenamuosius namus, didinant jų energijos vartojimo efektyvumą. Numatomoms modernizuoti gyvenamosioms teritorijoms turi būti parengti kompleksiniai modernizavimo projektai. Socialinio būsto fondą plėtoti vadovaujantis Socialinio būsto fondo plėtros programa, parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymu (Žin., 1992, Nr. 14-378; 2002, Nr. 116-5188; 2005, Nr. 47-1554), Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymo

¹ Vienbučiams pastatams taikomi STR 2.02.09:2005 „Vienbučiai gyvenamieji namai“ reikalavimai

įgyvendinimo įstatymu (Žin., 2002, Nr. 116-5189; 2005, Nr. 47-1556), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1162 „Dėl Valstybės remiamų būsto kreditų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. 97-2458; 2006, Nr. 27-886) ir Lietuvos būsto strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 21 d. nutarimu Nr. 60 (Žin., 2004, Nr. 13-387).

Šios Programos tikslas – padidinti savivaldybių socialinio būsto fondą, kuris būtų nuomojamas mažas pajamas gaunantiems asmenims (šeimoms), turintiems teisę į socialinį būstą pagal Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymą, siekiant Lietuvos būsto strategijoje numatytą šio būsto fondo plėtros rodiklių savivaldybėms pagal socialinio būsto poreikį, įvertinus savivaldybių pateiktus konkrečius šio fondo plėtros projektus.

4.2. Miestelio gyvenamosios aplinkos kokybė

Visuomeninės erdvės, viešosios socialinės paslaugos gerai funkcionuoja tik kompaktiškoje teritorijoje, kur gyvena mišrios, skirtingo amžiaus ir skirtingas pajamas gaunančios visuomenės grupės. Todėl miestelio teritoriją siekiama planuoti didinant socialinį mišrumą. Atstatomos, kuriamos visuomeninės erdvės ir jose vykstanti socialinė, kultūrinė veikla, susisiekimo pėsčiomis ir dviračiu prioritetas kuria savitas, gyvybingas gyvenvietes, nulemia gyventojų lojalumą. Tai yra svarbus veiksnys gyvenamųjų vietovių tarpusavio konkurencijoje dėl gyventojų.

Gerinant Gruzdžių miestelio gyvenamosios aplinkos kokybę ir įgyvendinant Bendrojo plano sprendinius, laikytis tokių principų:

- Planuojant gyvenamųjų namų kvartalus numatyti galimybes plėtoti verslą ir socialinę infrastruktūrą;
- Didinti socialinio būsto fondą (socialinio būsto plėtrai galėtų būti išnaudota numatyta daugiabutės statybos teritorija arba patalpos žemės ūkio mokyklos bendrabučiuose);
- Skatinti darbo vietų kūrimą, ypač ne pramonės sektoriuje (paslaugos, verslai, kt.) ir žiniomis pagrįstą verslą;
- Namų aplinką pritaikyti visų poreikių gyventojams: žmonėms su negalia, jaunimui, vaikams ir senyvo amžiaus gyventojams;
- Kurti vietinių ir viešųjų želdynų (skverų, parkų) bei viešųjų erdvių sistemą;
- Kurti dviračių takų tinklą ir/arba tam tikrose gatvėse suteikti prioritetą dviračių ir pėsčiųjų eismui, pritaikant aktyviam gyventojų poilsiui ir kasdienėms susisiekimo reikmėms tenkinti.
- Skatinamas kultūros objektų (informacijos taškų, klubų ir kt.) kūrimas artimojoje gyventojų aplinkoje – lokaliuose centruose.

4.3. Viešųjų paslaugų infrastruktūros plėtra

(žr. brėžinį “B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys)

Šiuo metu Gruzdžių miestelyje esančios visuomeninės paskirties objektai yra išsidėstę palei pagrindinę centrinę miestelio ašį – M. Katiliškio ir S. Dariaus ir S. Girėno gatves. Dvi

esamos švietimo įstaigos yra išsidėsčiusios miestelio pietinėje dalyje, ikimokyklinio ugdymo įstaiga miestelio pakraštyje.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu iki 2021 metų išsaugomos esamos visuomeninės paskirties teritorijos, kuriose jau yra miestelio viešųjų paslaugų infrastruktūros objektai. Planuojama esamų pastatų renovacija ir paslaugų plėtra įvairovės ir kokybės požiūriu. Sudaroma galimybė, susiformavus neplanuotiems poreikiams, statyti naujus visuomeninės paskirties pastatus. Numatoma teritorija, kurioje galėtų atsirasti **daugiafunkcinis viešųjų paslaugų centras** (tokiame centre pagal poreikį gali įsikurti vaikų dienos ar bendruomenių centrai, būti teikiamos švietimo, sporto, sveikatos priežiūros paslaugos, socialinės paslaugos):

- Teritorijoje prie Gagarino gatvės pietvakarinėje miestelio dalyje, šalia esamo lopšelio-darželio teritorijos. Šiuo metu teritorija yra žemės ūkio paskirties, numatoma šios teritorijos paskirties keitimas į visuomeninę.

Teritorija, kurioje numatytas daugiafunkcinis viešųjų paslaugų centras, rezervuojama visuomenės poreikiams. Taip pat visuomenės poreikiams (visuomeninės paskirties objektams) rezervuojamas šiuo metu neefektyviai naudojamas žemės plotas tarp Gagarino bei Dariaus ir Girėno gatvių ir urbanizuojama teritorija tarp krašto kelio Nr.154 ir Žagarės g. Iš viso naujų planuojamų visuomeninės paskirties teritorijų plotas yra apie 1,5 ha.

Rezervinės visuomeninės teritorijos Bendrojo plano sprendiniuose neplanuojama. Tačiau prie Katiliškio gatvės kuriamoje komercinėje zonoje numatoma galimybė teikti viešąsias (arba privačias) švietimo, sveikatos apsaugos ir kitas gyventojams būtinas paslaugas, atsižvelgiant į poreikį. Teritorijoje gali atsirasti viešųjų kasdienių paslaugų objektai, aptarnaujantys naujai formuojamų gyvenamųjų kvartalų gyventojus.

Viešųjų paslaugų infrastruktūros plėtra Bendrojo plano sprendiniuose numatoma atsižvelgiant į esamos būklės analizės išvadas ir nustatytas problemas, Gruzdžių miestelio bendrąją erdvinę plėtros koncepciją, patvirtintą Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2012-03-29 sprendimu Nr. T-79, Šiaulių rajono savivaldybės bendrąjį planą, patvirtintą Šiaulių rajono tarybos 2008-07-03 sprendimu Nr. T-199, Šiaulių rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2011-2017 metams, patvirtintą savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T-11(1.1).

Švietimo objektai. Gruzdžių miestelyje veikia penkios švietimo įstaigos:

- bendrojo lavinimo – Gruzdžių gimnazija (S. Dariaus ir S. Girėno g. 31);
- ikimokyklinio ugdymo įstaiga – Gruzdžių lopšelis-darželis „Puriena“ (J. Gagarino g. 4);
- neformaliojo ugdymo įstaigos (meno mokyklos) filialas – Kuršėnų meno mokyklos Gruzdžių filialas (S. Dariaus ir S. Girėno g. 31);
- profesinė mokykla – Joniškio žemės ūkio mokyklos Gruzdžių skyrius (Profesinio mokymo centras) (S. Dariaus ir S. Girėno g. 70);
- prevencinė švietimo įstaiga – Gruzdžių vaikų socializacijos centras (F. Vaitkaus g. 61).

Gruzdžių profesinio mokymo centras ir Gruzdžių vaikų socializacijos centras (abi šios švietimo įstaigos yra išlaikomos iš valstybės biudžeto) yra už sprendiniais planuojamos teritorijos ribos, todėl sprendiniai susiję su šiomis įstaigomis toliau nenagrinėjami.

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T-56 patvirtintame Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2012-2015 metams bendrajame plane **Gruzdžių gimnazijoje pertvarka nenumatoma.**

Gyvenamųjų vietovių planavimo normose numatyti leistini atstumai iki švietimo įstaigų:

- vaikų darželiai turi būti pasiekiami iki 600 m atstumu nuo būsto;
- pagrindinė ar vidurinė mokykla turi būti pasiekiami iki 1500 m atstumu nuo būsto.

Gruzdžių gimnazijos dislokacija miestelio teritorijoje visiškai atitinka šias normas. Gruzdžiuose bendrojo lavinimo poreikis yra patenkintas ir užtikrintas, gimnazijoje vykdomos įvairios programos ir projektai, veikia neformaliojo ugdymo būreliai, meno mokyklos filialas.

Esamas lopšelis-darželis lengvai pasiekiamas tik pietinės miestelio dalies gyventojams, iki labiausiai nutolusių šiaurinės dalies gyventojų atstumas iki ikimokyklinės ugdymo įstaigos yra daugiau nei 1,5 km. Būtent šiaurinėje miestelio dalyje yra plėtojama dauguma sprendiniais numatytų naujų gyvenamųjų teritorijų. Todėl siūloma šioje miestelio dalyje dar viena ikimokyklinės ugdymo įstaigos vieta. Optimaliausias variantas būtų esamo lopšelio-darželio „Puriena“ filialo įrengimas esamose pastatuose arba privataus darželio steigimas.

Atsižvelgiant į lopšelio-darželio „Puriena“ patalpų trūkumą vaikams sportuoti siūloma lopšelio-darželio priestato – sporto salės statyba esamame arba šalia planuojamame visuomeninės paskirties sklype.

Bendrojo plano švietimo objektų plėtros sprendiniais numatoma:

- Švietimo objektų kokybinė renovacija ir plėtra: atnaujinti lopšelio-darželio pastatą, didinti jo energijos vartojimo efektyvumą, modernizuoti gimnazijos kabinetus, sutvarkyti švietimo objektų aplinką
- Lopšelio-darželio priestato – sporto salės statyba;
- Steigti švietimo centrą ir nuotolinio mokymosi centrą. Šie objektai gali būti kuriami priklausomai nuo poreikio esamose patalpose (Gruzdžių gimnazijoje) arba visuomenės poreikiams rezervuojamoje teritorijoje Gagarino gatvėje numatomame daugiafunkciniame viešųjų paslaugų centre;
- Siūloma darželio (arba esamo darželio filialo) įkūrimas šiaurinėje miestelio dalyje.

Kultūros ir sporto objektai. Abi pagrindinės kultūros įstaigos, esančios Gruzdžiuose – Šiaulių rajono kultūros centro Gruzdžių filialas ir Gruzdžių Augustino Griciaus biblioteka – veikia viename pastate (Šiaulių g. 3). Sporto centro miestelyje nėra, sporto renginiai ir treniruotės vyksta Gruzdžių gimnazijos salėje ir stadione. Stadiono būklė patenkinama, reikalingas atnaujinimas ir modernizavimas.

Bendrojo plano kultūros ir sporto infrastruktūros plėtros sprendiniais numatoma:

- Numatoma kultūros objektų kokybinė renovacija ir plėtra (renovuoti kultūros centro ir bibliotekos pastatą, atnaujinti kultūros įstaigų inventorių);
- Sutvarkyti, modernizuoti ir aptverti gimnazijos sporto aikštyną;
- Artimoje gyvenamoje aplinkoje, prie daugiabučių namų, vienbučių ir dvibučių namų kvartaluose, Bendrajame plane numatytuose parkuose, skveruose, rekreacinėse teritorijose įrengti vaikų žaidimo aikštes.

Maldos namai. Gruzdžių miestelyje veikia Gruzdžių Švč. Trejybės bažnyčia (Nepriklausomybės a. 1). Miestelio teritorijoje naujų maldos namų statyba nenumatoma.

Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos įstaigos. Gruzdžių miestelyje veikia viena pirminės sveikatos priežiūros įstaiga – Gruzdžių ambulatorija (S.Dariaus ir S.Girėno g. 19A).

Vadovaujantis Gyvenamųjų vietovių planavimo normomis pirminės sveikatos priežiūros įstaiga turi būti pasiekama 1500 m atstumu. Ambulatorijos dislokacija Gruzdžių miestelyje šią normą atitinka. Sveikatos priežiūros paslaugų Gruzdžiuose pakanka, būtina kokybinė jų plėtra, materialinės bazės modernizavimas ir atnaujinimas. Skatinama privačių medicinos paslaugų plėtra.

Šiaulių rajono socialinių paslaugų įstaigos paslaugas teikia skirtingoms klientų grupėms: senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, vaikams su negalia ir jų šeimoms, socialinės rizikos suaugusiems asmenims, socialinės rizikos šeimoms, likusiems be tėvų globos vaikams, socialinės rizikos vaikams. Gruzdžių gyventojai gauna jiems pagal poreikį reikalingas socialines paslaugas, numatytas Socialinių paslaugų kataloge (Žin., 2006, Nr. 43-1570). Socialinės paslaugos teikiamos Šiaulių rajono socialinės ir medicininės paskirties įstaigose, asmens namuose, nevyriausybinių organizacijų centruose ir kitų rajonų įstaigose.

Gruzdžių miestelyje gyventojams socialinės paslaugos teikiamos:

- Gruzdžių seniūnijoje (bendros socialinės paslaugos) (J.Šliūpo g. 2);
- Šiaulių rajono savivaldybės Socialinių paslaugų centre (vietoje – centro darbuotojai);
- Gruzdžių ambulatorijos slaugytojos (slaugos paciento namuose paslaugos);
- Gruzdžių lopšelyje-darželyje „Puriena“ (laikinosios vaikų globos paslaugos).

Socialinės globos įstaigos senyvo amžiaus ar neįgaliems žmonėms miestelyje nėra, nors yra poreikis, taip pat trūksta dienos paslaugų centro vaikams, ypač iš socialinės rizikos šeimų. Gruzdžiuose siūloma steigti Socialinių paslaugų centrą. Šis sprendinys yra numatytas ir Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane, patvirtintame Šiaulių rajono tarybos 2008-07-03 sprendimu Nr. T-199.

Bendrojo plano sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų plėtros sprendiniais numatoma:

- Numatoma ambulatorijos kokybinė renovacija ir plėtra (modernizuoti ambulatorijos pastatą, atnaujinti patalpas, medicininę įrangą, kelti personalo kvalifikaciją);
- Įsteigti Socialinių paslaugų centrą. Šios paslaugos gali būti teikiamos bendrojo plano sprendiniuose visuomenės poreikiams rezervuojamoje teritorijoje prie Gagarino gatvės, planuojamame daugiafunkciniame viešųjų paslaugų centre arba turi būti parinkta kita vieta (už planuojamos teritorijos ribos, pvz., buvusios Gruzdžių dvaro sodybos pastatuose);
- Plėsti privačias sveikatos priežiūros paslaugas;
- Būstą ir gyvenamąją aplinką pritaikyti neįgaliųjų, senyvo amžiaus žmonėms ir kitiems gyventojų specialiesiems poreikiams.

Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtra

(žr. brėžinius „B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys“, „B-3.2. Želdynų, rekreacijos ir ekologinės apsaugos brėžinys“)

Esamos ir planuojamos automobilių ir dviračių turizmo trasos ir maršrutai, kertantys Gruzdžių miestelio teritoriją:

- regioninės trasos „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“ atkarpa,

- autoturizmo (dviračių) maršrutas „Milžinų takas“ (Varputėnai – Saulučiai – Micaičiai – Kuršėnai – Ringuvėnai – Šilėnai – Drąsučiai – Šiupyčiai – Gruzdžiai – Meškuičiai – Kryžių kalnas – Šiauliai – Aukštelkė – Bubiai – Kurtuvėnai – Kurtuvėnų regioninis parkas – Bazilionai).

Vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės strateginiu plėtros planu 2011-2017 metams, patvirtintu savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T-11(1.1), turizmo plėtros srityje Gruzdžių miestelyje numatoma:

- Gruzdžių dvaro sodybos (G111K) pritaikymas viešiesiems poreikiams.

Dvaro sodybos teritorija yra už sprendiniais planuojamos teritorijos ribos, tačiau vadovaujantis anksčiau minėtu dokumentu šiame bendrajame plane numatoma:

- įvertinti Gruzdžių dvaro sodybos techninę būklę;
- parengti projektus Gruzdžių dvaro sodybos pastatų ir statinių rekonstrukcijai atlikti;
- parengti Gruzdžių dvaro sodybos pritaikymo visuomenės poreikiams galimybių studiją.

Miestelyje plėtojamas dviračių takų tinklas, skirtas tiek rekreacinėms, tiek susisiekimo tikslams (žr. skyrių „Susisiekimo sistema“). Planuojami želdynai jungiami tarpusavyje pėsčiųjų ir dviračių takais. Sukuriama galimybė visuomeninius objektus pasiekti keliaujant pėsčiomis, dviračiu.

Bendrojo plano rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtros sprendiniais numatoma:

- Plėtoti dviračių tinklą, skirtą tiek rekreacinėms reikmėms, tiek miestelio gyventojų vietiniam susisiekimui;
- Kurti vietinių želdynų tinklą miestelio gyventojų rekreacijai ir poilsiui. Viso miestelio teritorijoje neužstatytoje žemėje prie gyvenamųjų kvartalų projektuojami atskirieji želdynai: skverai, aikštelės, bendruomenės raiškos erdvės;
- Kurti centrinį miestelio želdyną. Viena svarbiausių naujai formuojamų viešųjų erdvių gyventojų poilsiui yra planuojamas parkas tarp turgaus aikštės ir naujo gyvenamojo kvartalo. Parke planuojama kanalų sistema, pasivaikščiavimo takų tinklas, gali būti įrengtas amfiteatras kameriniams renginiams, poilsio aikštelės miestelio gyventojams burtis, bendrauti, vaikų žaidimų aikštelės;
- Kurti parką prie pietvakarinės planuojamos teritorijos ribos;
- Rekomenduojama plėtoti turizmo paslaugas (maitinimo, apgyvendinimo, pramogų), plėsti jų įvairovę, kelti paslaugų kokybę.

4.4. Gamtinio karkaso formavimas miestelio teritorijoje

(žr. brėžinį „B-3.2. Želdynų, rekreacijos ir ekologinės apsaugos brėžinys“)

4.4.1. Bendrosios nuostatos

Gamtinio karkaso sampratos koncepcija patvirtinta 2001 m. Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 2001, Nr. 108-3902). Gamtinis karkasas - tai vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ryšius tarp gamtinių saugomų

teritorijų, saugantis natūralų kraštovaizdį, biologinę įvairovę, gamtinius rekreacinius išteklius, sudarantis sąlygas augalų ir gyvūnų migracijai ir miškų atkūrimui, optimizuojantis agrarinio kraštovaizdžio struktūrą geoekologiniu požiūriu, reguliuojantis agrarinės veiklos plėtrą, kraštovaizdžio intensyvaus sukultūrinimo - užstatymo gyvenamaisiais bei pramonės rajonais - plėtrą.

Gamtinio karkaso nustatymą formuoja siekiai:

- sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinanti kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti šalies miškingumą;
- optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Gamtinis karkasas jungia įvairias teritorijas: gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos agrarinės veiklos zonas. Į gamtinį karkasą įjungiamos natūralios bei pusiau natūralios ekosistemos. Neaplenkia jis miestų ir miestelių (urbanizuotų) teritorijų, tik šiuo atveju svarbiausioji jo paskirtis:

- reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą;
- suformuoti urbanizuotose teritorijose gamtinio – ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris padėtų užtikrinti aplinkos sveikumą, būtų susietas su priemiestyje esančiomis gamtinėmis teritorijomis;
- sudaryti prielaidas esamos miesto biologinės įvairovės išsaugojimui ir gausinimui;
- išsaugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- saugoti ir įveisti želdynus bei želdinius.

Gamtinį karkasą sudaro:

- 1) *geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenių intensyvaus maitinimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
- 2) *migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.
- 3) *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

Pagal svarbą gali būti skiriamos europinės, nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.

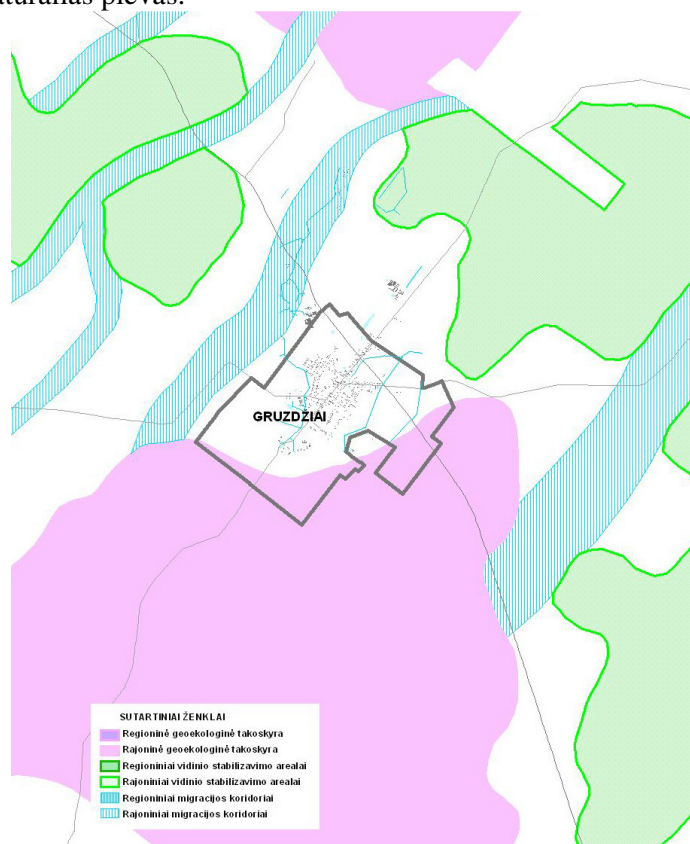
Veiklos apribojimus gamtinio karkaso teritorijose nustato LR Saugomų teritorijų įstatymas (Žin. 2001, Nr.108-3902), Gamtinio karkaso nuostatai (Žin., 2010, Nr. 87 – 4619) bei visa eilė kitų, veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių dokumentų.

Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyrą, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, vykdoma renatūralizacija ir ekosistemų atkūrimas, bei ekstensyvi

rekreacija, palaikoma ir didinama biologinė įvairovė bei bendras teritorijos miškingumas, saugomi bei plečiami želdynai ir želdiniai agrarinėse bei urbanizuotose teritorijose, vykdomi teritorijų ir akvatorijų rekultivacijos bei išvalymo nuo užteršimo darbai, neutralizuojamos, kitaip nukenksminamos arba iškeliamos pramonės įmonės ir mažinamas vizualiai agresyvių objektų poveikis. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus.

Gamtinio karkaso teritorijos turi būti tvarkomos vadovaujantis darnios plėtros principais. Miestelio plotuose, turinčiuose istorinę, kultūrinę vertę, svarbiuose estetiniu atžvilgiu, gamtinio karkaso teritorijos tvarkomos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius bei estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus.

Gruzdžių miestelis gamtinio karkaso atžvilgiu išsidėstęs vietinio lygmens gamtinio karkaso teritorijoje. Rytuose praeina rajoninis migracijos koridorius, kuris apima Vilkvedžio upę ir kitus smulkesnius hidrografinius objektus, o šiaurės vakarinėje pusėje – Kūros upės rajoninis migracijos koridorius. Pietvakarinė miestelio dalis užkabina rajoninę geoekologinę takoskyrą. Šis arealas kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms, jis apima Gruzdžių miško masyvą ir natūralias pievas.

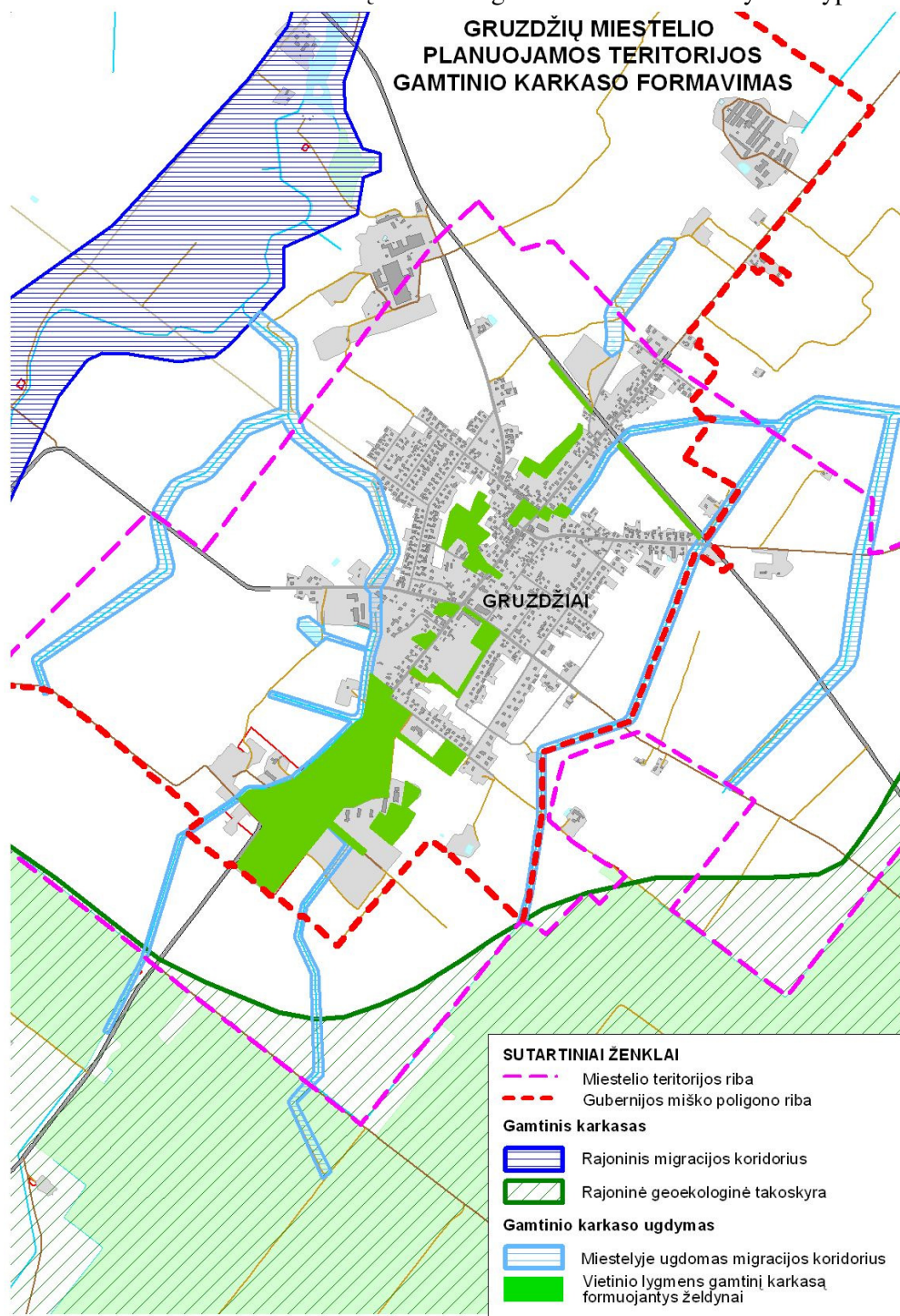


4.4.1 pav. Gruzdžių miestelis Rajono gamtinio karkaso situacijoje

4.4.2. *Gamtinio karkaso ugdymas Gruzdžių miestelyje*

Įvertinus Gruzdžių miestelio padėtį rajono gamtinio karkaso sistemoje, miestelio teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę, išskiriamos gamtinio karkaso teritorijos, turinčios kompensuoti urbanistinio – ūkinio vystymo poveikį

projektuojamose Gruzdžių miestelio ribose. Želdynais formuojamos vietinio lygmens gamtinio karkaso teritorijos su vietinio lygmens migracijos koridoriais (4.4.2 pav.). Įvertinant Gruzdžių miestelio gamtinio karkaso teritorijų potencialą – *silpno ir pažeisto geokologinio potencialo*, yra nustatoma kraštovaizdžio natūralumą atkurianti gamtinio karkaso tvarkymo kryptis.



4.4.2 pav. Gamtinio karkaso ugdymas Gruzdžių miestelyje

Šioje zonoje gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra susijusi su sudėtingu renatūralizaciniu priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo, o ypač žaliųjų plotų formavimo, vystymu.

Gamtinio karkaso teritorijų ekologiniam optimizavimui būtina didinti želdinių - atskirųjų ir priklausomųjų želdynų ploto dalį gamtinio karkaso teritorijose. Žaliųjų plotų didinimo programa turi būti orientuojama į labiausiai ekologiškai nuskurdintas zonas, išaiškėjusias gamtinio karkaso konkretizavimo metu. Reikia pažymėti, kad gamtinio karkaso teritorijose želdiniai turėtų būti gausinami ne dėl ekonominių faktorių, bet didinant gamtinės aplinkos ekologinį arba rekreacinį pilnavertiškumą.

Miestelio gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, renatūralizacija, vykdomas ekosistemų atkūrimas, palaikoma ir didinama biologinė įvairovė.

4.4.3. Ekologinės apsaugos zonų plėtojimas

Ekologinės apsaugos zonos nustatomos siekiant užtikrinti ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, išsaugoti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio kompleksų ar objektų aplinką, izoliuoti juos nuo neigiamo veiklos poveikio, sumažinti neigiamą ūkinių objektų poveikį aplinkai ir žmogui.

Ekologinės apsaugos prioriteto teritorijoms priskiriama:

- saugomų teritorijų ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto ir buferinės apsaugos zonos;
- gamtos ir kultūros vertybių buferinės bei fizinės apsaugos zonos;
- vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos;
- vandenviečių I, II ir III sanitarinės apsaugos juostos;
- gamybinių ir komunalinių bei infrastruktūros objektų sanitarinės apsaugos zonos.

Gruzdžių miestelio urbanistinei struktūrai šios apsaugos zonos didelės reikšmės neturės. Jas reglamentuoja *Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos* (Žin., 1992, Nr.22-652, aktuali redakcija 2011-07-07) ir *Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašas* (Žin., 2007, Nr. 23-892) bei.

Gruzdžių miestelio planuojamoje teritorijoje nustatomos mažų upelių, daugeliu atveju sukanalizuotų, vandens apsaugos zonos, kurios sutapatinamos su pakrantės apsaugos juostomis.

Ekologinės apsaugos zonos pateiktos sprendinių planuose.

4.4.4. Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga

Rytinė Gruzdžių miestelio teritorijos dalis priklauso Europos ekologinio tinklo "Natura 2000" paukščių apsaugai svarbiai teritorijai – Gubernijos miško biosferos poligonui (Pak-b2). Gubernijos miško biosferos poligono paskirtis - išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (*Aquila pomarina*) populiaciją teritorijoje, kuri atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. sausio 9 d. įsakyme Nr. 22 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų kriterijų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 12-364; 2003, Nr. 108-4849) nustatytus kriterijus

Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin. 2006, Nr.44-1606). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629 patvirtinti "Gubernijos miško biosferos poligono nuostatai".

Miestelio teritorijoje ir apylinkėse vykstantys procesai nuolat daro tiesioginę ir netiesioginę žalą išlikusioms natūralioms bei pusiau natūralioms teritorijoms, todėl reikalingi išsamūs biologinės įvairovės tyrimai, kurių metu būtų išaiškintos gamtosauginiu požiūriu vertingos neužstatytos miesto erdvės, tame skaičiuje miesto plėtros interesų zonose, pateiktos jų apsaugos rekomendacijos. Biologinės įvairovės apsaugos plėtojimo pagrindimas reikalauja gana detalių, miesto bendrojo plano rengimo užduotims nepriklausančių, teritorijos botaninių bei zoologinių tyrimų ir jo apimtyje negali būti įvykdomas.

Siekiant užtikrinti minėtos esamos biologinės įvairovės išsaugojimą, vykdant bet kokią veiklą būtina vadovautis Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43; 1996, Nr. 43-1057; 1997, Nr. 38-940; 2003, Nr. 105-4709; 2010, Nr. 98-5089). Ypač didelis dėmesys turėtų būti skiriamas vandens apsaugos zonų ir juostų išlaikymui ir veiklos jose ribojimui.

Siūlomi šie bendrojo plano sprendiniai Gruzdžių miestelio kraštovaizdžiui formuoti:

- plėtoti žaliųjų plotų tinklą, gausinti želdinių kiekį miestelio teritorijoje ir jo prieigose atsižvelgiant į kultūros paveldą;
- pritaikyti esamus želdinius rekreacijai;
- atlikti esamų miestelio želdynų inventorizaciją;
- parengti želdynų tvarkymo projektą;
- ugdyti priemiestinius gamtinio karkaso elementus, juos įtraukti į rajoninę bei vietinę gamtinio karkaso struktūrą.

4.5. Kultūros vertybių apsauga ir naudojimas

(žr. brėžinį "B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys")

Registruotų kultūros vertybių apsaugą ir jų tvarkymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571; 2007 Nr.81-3325). Bendrojo plano sprendiniuose siekiama derinti plėtrą ir apsaugą taip, kad vertė, dėl kurių vertybė įrašyta į nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, būtų palaikoma, autentiška, sutvirtinama, tinkamai atskleidžiama, prieinama visuomenei ir, kad šio paveldo pilnatvė būtų perduota ateities kartoms.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendinių pagrindinės nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimo miestelyje nuostatos:

- kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumo stiprinimas, prioritetą teikiant kultūros paveldo objektų autento apsaugai ir palaikymui;
- esamų kultūros vertybių priežiūra, išlaikymas ir išsaugojimas priklausomai nuo objekto kultūrinės vertės ir autentiškumo;
- prarastų ir sunykusių kultūros vertybių atkūrimas;
- kultūros vertybių eksponavimas;
- naujų kultūros vertybių išaiškinimas, įvertinimas ir registravimas;
- objektų išsaugojimas juos naudojant miestelio reikmėms ypač viešajai paskirčiai bei kultūriniam turizmui.

Saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų teritorija, apsaugos zonos tvarkomi pagal jų apsaugos reglamentus vadovaujantis Kultūros paveldo objektų apsauga

reglamentuojančiais teisės aktais bei saugomų teritorijų planus. Apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos teritorijų specialiaisiais ir detalieisiais planais bei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, individualiais apsaugos reglamentais (tipiniais apsaugos reglamentais, jei individualių reglamentų nėra nustatyta).

Saugomos miestelio senosios dalies vertingosios erdvės ir planinė struktūra, reguliuojamas naujos statybos. Ribojamas aukštingumas, numatant ne didesnę kaip trijų aukštų statybą.

Registre įregistruotų nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių skaičius, esantis Gruzdžių miestelyje, pateiktas *1 lentelėje*. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos tikslai yra saugoti vertybes viešajam pažinimui ir naudojimui bei saugoti viešajai pagarbai.

4.5.1 lentelė. Kultūros paveldo objektai (Kultūros vertybių registro duomenys, 2011-12-01)

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kodas Registre iki 2005-04-19	Unikalus objekto kodas	Adresas	Apsaugos tikslas
Valstybės saugomi kultūros paveldo objektai					
<i>Architektūrinis paveldas</i>					
1	Gruzdžių dvaro sodyba	G111K	611	Jaunimo g. 7-17	Viešajam pažinimui ir naudojimui
2	arklidė-namas	G111K1	23361		
3	vandens bokštas	G111K2	23362		
4	kumetynas	G111K3	23363		
5	tvartas	G111K4	23364		
6	daržinė	G111K5	23365		
7	oficina	G111K6	23366		
8	ledainė	G111K7	23367		
9	pastatas	G111K8	23368		
10	ūkinis pastatas	G111K9	15990		
11	garinis malūnas su sandėliu	G111K10	23369		
12	džiovykla	G111K11	23370		
13	rūmai	G111K12	23371		
14	ekonomo namas	G111K13	23372		
15	kumetynas	G111K14	23373		
16	sandėlis	G111K15	23374		
17	svirnas	G111K16	23375		
18	pastatas	G111K17	23376		
19	karvidė	G111K18	23377		
20	kiaulidė	G111K19	23378		
21	karietinės pastatas	G111K20	23379		
22	arklidė-namas	G111K21	23380		
23	pastatas	G111K22	23381		
24	tvartas	G111K23	23382		
25	ūkinis pastatas	G111K24	23383		
26	namas	G111K25	23384		
27	parko fragmentai	G111K26	23385		
28	namas	G111K27	33850		
29	namas	G111K28	33851		
30	tvartas	G111K29	33852		

31	Švč.Trejbės bažnyčios kompleksas	G189K	23675	Nepriklausomybės aikštė 1	Viešajam pažinimui, naudojimui ir viešajai pagarbai
32	bažnyčia	G189K1	2314		
33	koplyčia	G189K2	2316		
34	šventoriaus tvora su vartais	G189K3	2315		
35	špitolė	G189K4	2317		
36	Vaistinė	S411	2320	Nepriklausomybės aikštė 1	Viešajam pažinimui ir naudojimui
37	Sodyba	G91K	16605	M.Katiliškio g. 8	Viešajam pažinimui ir naudojimui
38	namas	G91K1	23231		
39	ūkinis pastatas	G91K2	23232		
<i>Istorinis paveldas</i>					
40	Žydų senosios kapinės	L1466	4553		Viešajam pažinimui, naudojimui ir viešajai pagarbai
41	Žydų žudynių vieta ir kapas	I178	2154		Viešajam pažinimui ir viešajai pagarbai
Įrašyti į registrą (Registriniai) objektai					
1	Buv. klebonija		2318		Viešajam pažinimui, naudojimui
2	Buv. klebonijos klėtis		2319		Viešajam pažinimui, naudojimui
3	Kapas		2157		Viešajam pažinimui ir viešajai pagarbai
4	Kapinės		11188		Viešajam pažinimui ir viešajai pagarbai

Įvertinus objektų ir vietovių kultūrinę vertę, lokalizaciją saugomo gamtinio kraštovaizdžio ir turizmo maršrutų atžvilgiu bei galimybes naudoti viešajai paskirčiai visi lentelėje išvardinti kultūros paveldo objektai regioniniu ar vietos lygmeniu yra naudotini kultūriniam ir pažintiniam turizmui.

Siekiant išsaugoti miestelio patrauklumą, tikslinga numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemonės, skirtas išlaikyti ir stiprinti vietos bendruomenės, įtraukti jas į teritorijų planavimo ir kultūros paveldo išsaugojimo procesus. Turi būti parengtas ir įdiegtas privačių lėšų, panaudotų visuomenei prieinamų registruotų kultūros paveldo objektų tvarkybai, kompensavimo mechanizmas.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas) turi būti vykdoma pagal periodiškumo ir detalumo reikalavimus, nustatytus pagal kultūros paveldo objektų būklę, tipologiją, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas turi būti teikiami už kultūros paveldo apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (*Žin.*, 1995, 3-37; 2004, 153-5571; 2007 Nr.81-3325) bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių dokumentų nuostatas, kultūros paveldo objektų apsaugos pagrindinės kryptys yra šios – apskaita, skelbimas saugomu, saugojimas (tvarkyba ir naudojimas), pažinimas, sklaida, atgaivinimas:

- *apskaita* tai naujų objektų inventorizavimas, išaiškinimas bei įtraukimas į Kultūros vertybių registrą. Siekiamybė – statinių, įvykių vietų, kapinių ir kitokių objektų apskaita, naujų objektų išaiškinimas. Priemonė tikslui pasiekti – specialieji tyrimai.
- *skelbimas saugomu*. Be valstybės saugomų objektų sąrašo, galėtų atsirasti savivaldybės saugomų objektų sąrašai. Priemonės tikslui pasiekti – paskelbti saugomais svarbius kultūros paveldo objektus, ypatingą dėmesį skiriant šio krašto palikimo išsaugojimui.
- *saugojimas – tvarkyba ir naudojimas*. Siekiama išsaugoti kultūros vertybės autentišką išraišką, medžiagą ir kitas vertingąsias savybes. Priemonės – tvarkymo ir naudojimo reglamentavimas. Kultūros paveldas pagal savo sandarą ir reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį yra nevienalytis. Pavienių paveldo objektų bei kompleksinių paveldo objektų saugojimą reglamentuoja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas. Tokių objektų tvarkyba vykdoma pagal konkrečiam objektui nustatytus paveldosaugos reikalavimus, įvertinus jų vertingąsias savybes, įrašytas pase bei saugomo objekto apsaugos tikslus.
- *pažinimas, sklaida*. Siekiama sudaryti sąlygas pažinti, suvokti ir skleisti informaciją apie objektą. Priemonės: kultūrinio ir pažintinio turizmo infrastruktūros plėtojimas, kultūros paveldą garsinantys renginiai paveldo objektuose ir kt. vietose, informaciniai standai ir pan.
- *atgaivinimas*. Ši kryptis aktuali nykstančių ir apleistų kultūros objektų išsaugojimui. Kultūros paveldo *atgaivinimas* apima ne tik medžiaginių buvusių objektų atkūrimą, bet ir pamirštų praeities tradicijų atgaivinimą teritorijos specifikai paryškinti.
- sunykusių ar sunaikintų kultūros paveldo vertybių *atkūrimas*. Tokio pobūdžio darbai gali būti atliekami tik išimtiniais atvejais pagal nustatytas neišlikusias vertingąsias savybes, atliekant tyrimais pagrįstus tvarkomuosius paveldosaugos, statybos ir kraštotvarkos darbus, ypatingą pažintinę ar konceptualią svarbą galinčių turėti objektų atvejais.

Visų objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR Vyriausybės Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (*Žin.*, 1992-08-10, Nr. 22-652; 2010, Nr. 98-5089). Archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (*Lietuvos teritorijos bendrasis planas, 21 str.*). Jų teritorijoms nustatoma pagrindinė tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis (*LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 20 str.*).

Konkretūs kultūros paveldo vertybių apsaugos reikalavimai nustatomi specialiaisiais planais bei paveldotvarkos projektais. Neparengus kultūros vertybių specialiųjų planų, Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendiniai šiose teritorijose bus tik rekomenduojamojo pobūdžio.

Gruzdžių dvaras vienas didžiausių dvarų Šiaulių rajone, kultūrinė vertybė keliais požiūriais. Pirma - tai vienas seniausių dvarų Lietuvoje. Jį valdė garsios istorinės asmenybės: Chodkevičius Valavičiai, Radvilos, Sapiegos, vėl Radvilos, Sobieskiai. Antra - dvaras vertingas kaip išlikęs, nežymiai transformuotas sodybinis ansamblis. Tai ir lemia jo meninę vertę. Jo atskiri istorijos etapai - dalis mūsų valstybės istorijos.

Siekiant optimizuoti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą, siūloma parengti Gruzdžių dvaro sodybos ir Sodybos specialiuosius planus, kuriais būtų patikslintos išlikusių objektų būklė, vertingosios savybės, tvarkybos principai ir išnykusių objektų atkūrimo galimybės.

4.5.2. lentelė. Kultūros vertybių tvarkybos ir naudojimo reglamentavimas

Nr.	Pavadinimas	Unikalus kodas	Kodas Registre iki 2005-04-19	Siūlymai
1.	Gruzdžių dvaro sodyba	17100	G111K	Parengti kultūros vertybės apsaugos ir tvarkymo specialųjį planą, kuriame siūloma patikslinti saugomos teritorijos ribas, vertingąsias savybes, išlikusių objektų būklę, tvarkybos principus ir išnykusių objektų atkūrimo galimybes. Išlikusius objektus pritaikyti istorinėms arba artimoms istorinėms funkcijoms, naudoti ir tvarkyti nepažeidžiant vertingųjų savybių, nustatytą kultūros vertybės pase. Likusiose plotuose formuoti istorinį želdyną.
2.	Sodyba (M.Katiliškio g. 8)	16605	G91K	Parengti kultūros vertybės apsaugos ir tvarkymo specialųjį planą.

4.6. Pramonės ir komercinės teritorijos

(žr. brėžinį "B-3.1. Teritorijų naudojimo reglamentų ir veiklos apribojimų brėžinys)

Pramonės teritorijos. Gruzdžių miestelio teritorijoje esantys pramonės objektai išsidėstę miestelio pakraštyje ir į sprendiniais planuojamą teritoriją nepakliūna. Naujų pramonės objektų Gruzdžiuose planuojamu laikotarpiu nenumatoma. Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane, patvirtintame Šiaulių rajono tarybos 2008-07-03 sprendimu Nr. T-199, Gruzdžių miestas numatomas kaip vienas iš keturių Šiaulių rajono pramonės teritorijų lokalizacijų. Tačiau pramonės teritorijų plėtra Gruzdžių mieste siūloma po planuojamo laikotarpio (po 2018 m.) ir tik parengus atitinkamus specialiuosius planus.

Komercijos ir verslo teritorijos. Formuojantis miestelio struktūrai: vystantis paslaugoms, prekybai ir kitai komercinei veiklai, miestelio kelių tinklui, centrų sistemai, pateikiami bendrojo plano sprendiniai padidins miestelio teritorijų žemių panaudojimo efektyvumą.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu, t. y. iki 2021 metų, siūlomos plėsti komercinės teritorijos sudaro apie 3,34 ha, t. y. apie 3,9 % visos planuojamos teritorijos. Dalis komercinių teritorijų siūloma šiuo metu nenaudojamose (neužstatytose) sprendinių konkretizavimo stadijoje planuojamos teritorijos plotose (1,72 ha), dalis komercinių teritorijų turėtų atsirasti konvertuojant gyvenamosios arba infrastruktūros (garažų) teritorijas. Pastatų ar žemės naudojimo būdo keitimas iš gyvenamosios į komercinę ar visuomeninę pagal poreikį ypač skatinamas centrinėje miestelio dalyje. Gruzdžių miestelio bendrasis planas neįpareigoja žemės arba esamų pastatų savininkų keisti žemės ir pastatų paskirties, tačiau siūlo galimybę esamą žemės naudojimo paskirtį keisti, esant tokiam poreikiui. Apie 3 ha plotą sudaro rezervinės komercinės paskirties teritorijos, kurias įsisavinti numatoma po sprendinių galiojimo pabaigos (t.y. po 2021 m.). Laikotarpiu iki 2021 m. šiose teritorijose galima pavienių komercinės paskirties statinių statyba.

Planuojant komercinę veiklą, laikomasi tokių principinių nuostatų:

- kasdieninės paslaugos turi būti pasiekiamos 1000 m atstumu nuo būsto;
- periodinių paslaugų objektų aptarnavimo spindulys – 1500 m;
- pageidautina periodinių paslaugų objektus grupuoti su kasdieninių paslaugų objektais formuojant lokalius centrus.

Bendrojo plano sprendiniuose numatoma komercinių teritorijų plėtra:

- plėtojamos esamos komercinės paskirties teritorijos centrinėje miestelio dalyje (prioritetas – paslaugos, prekyba ir pramogos);
- neužstatytose miestelio teritorijose komercinė paskirtis numatoma: prie Vytauto-Draugystės g. sankryžos, Vilties-Švietimo g. sankryžos, prie Vytauto g. (gyvenamojoje teritorijoje tarp Švietimo ir Vytauto gatvių), teritorijoje prie planuojamo parko (tarp turgaus aikštės ir naujo gyvenamojo kvartalo), kvartale tarp Turgaus skg. ir Alyvų g. (dalyje teritorijos numatoma garažų konversija), Vaitkaus g. prie naujo gyvenamojo kvartalo;
- rezervinės komercinės paskirties teritorijos numatytos abipus M. Katiliškio gatvės (rajoninio kelio 4013 tęsinys) ir prie Draugystės gatvės, formuojant daugiafunkcines paslaugų teritorijas (aptarnavimo zonas). Teritorijų įsisavinimas numatomas po

sprendinių galiojimo pabaigos (t.y. po 2021 m.), tačiau esant poreikiui atsirasti pavieniams komercinės paskirties pastatams iki planuojamo periodo pabaigos.

4.7 Susisiekimo sistema

(žr. brėžinį B-3.3. „Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys“)

Susisiekimo planavimo problemos, tikslai ir prielaidos. Pagrindinis planavimo tikslas: susisiekimo planavimo sprendiniai turi garantuoti normatyvines gyventojų susisiekimo, krovinių pervežimo ir specialiosios paskirties transporto priemonių eismo sąlygas, socialinei ir ekonominei plėtrai palankią susisiekimo būklę.

Vadovaujantis Statybos techniniu reglamentu STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773) su vėlesniais pakeitimais, esamos būklės analizės ir įvertinimo rezultatais, susisiekimo procesų prognoze, pagrindinis sprendinių tikslas yra suformuoti sąlygas šiems palankiems procesams:

- susisiekimo poreikio (gyventojų važiavimo transporto priemonėmis) transporto priemonėmis sumažinimas;
- gyventojų laiko, skirto susisiekimui, trukmės sumažinimui;
- mažesnei lengvųjų ir krovinių automobilių ridai;
- viešojo susisiekimo reikšmės augimui bendro susisiekimo sistemos atžvilgiu;
- jautriose eismo poveikiui teritorijose transporto priemonių keliamo triukšmo lygio sumažinimui ir transporto priemonių oro skaičiuojamosios taršos minėtose teritorijose sumažinimui;
- susisiekimo reikmėms būtinos miestelio teritorijos sumažinimui.

Pagrindinis uždavinys yra darni ir kokybiška Gruzdžių miestelio ir jo apylinkių susisiekimo sistemos plėtra.

Patvirtintoje 2002-2015 metų patikslintoje Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programoje Gruzdžių miestelio prieigose numatyta po 2015 m. įrengti asfalto dangą valstybinės reikšmės rajoniniame kelyje Nr. 4013 „Gruzdžiai–Taurakiai–Meškuičiai“ su žvyro danga (darbai bei jų laikotarpiai nuolat tikslinami).

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, patvirtintame Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199 ir *Autodegalinių išdėstymo Šiaulių rajone schemos papildyme*, patvirtintame Šiaulių rajono savivaldybės tarybos, naujų degalinių nenumatyta.

Valstybinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros plėtra ir modernizavimas numatomas pagal 2005 m. patvirtintą „2002-2015 metų patikslintą Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą“. Papildomas naujų kelių tiesimas ir rekonstrukcija užmiesčio teritorijoje galima tik patikslinus šią programą ir finansavimą.

Gruzdžių miestelyje yra parengtas *Gruzdžių miestelio centrinės aikštės su prieigomis detalusis planas*. Taip pat yra parengta Šiaulių rajono Kuršėnų miesto, miestelių ir kaimų gatvių gerinimo galimybių studija ir techninė dokumentacija. Šiuo metu yra įgyvendinamas projektas

„Šiaulių rajono susisiekimo sistemos specialusis planas“ (Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2011-07-21 sprendimu Nr. T-215 patvirtinta koncepcija).

Numatoma toliau užtikrinti anksčiau parengtų projektų tęstinumą ir jų realizavimą sujungiant miestelio pagrindinių gatvių karkasą su išorės jungtimis ir formuoti vieningą transporto sistemą.

4.7.1. Išorės susisiekimo tinklas

Gruzdžių miestelio transporto kompleksą ir toliau sudarys automobilių transportas. Planuojant išorės infrastruktūrą numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastruktūros objektai.

Šiaulių apskrities teritorijos bendrajame (generaliniame) plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 1042, planuojami regioninės dviračių trasų sistemos maršrutai – „Milžinų takas“: Varputėnai – Saulučiai – Micaičiai – Kuršėnai – Ringuvėnai – Šilėnai – Drašučiai – Šiupyčiai – Gruzdžiai – Meškuičiai – Kryžių kalnas – Šiauliai – Aukštelkė – Bubiai – Kurtuvėnai – Kurtuvėnų regioninis parkas – Bazilijonai. Planuojamas dviračių takas už valstybinės reikšmės krašto kelio Nr.154 „Šiauliai–Gruzdžiai–Naujoji Akmenė“ juostos ribų – Vidurio Lietuvos parkų žiedų dalis, tarptautinės ir šalies dviračių trasos (Šiaulių apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 1042; įrengiamas esant galimybei).

Naujos plėtos teritorijos šalia valstybinės reikšmės kelių turi būti planuojamos atsižvelgiant į triukšmo ir oro taršos prevenciją reglamentuojančių teisės aktų nuostatas.

4.7.2. Miestelio vidaus susisiekimo tinklas

Perspektyvoje iki 2021 metų svarbu pagerinti Gruzdžių miestelio susisiekimo sistemos infrastruktūrą, padidinti gatvių tinklo laidumą, pritaikyti jį augančiam automobilių eismui ir miestelio gyventojų ir svečių poreikiams (žr. brėžinį III-B-6. „Inžinerinės infrastruktūros vystymo ir susisiekimo komunikacijų brėžinys“).

Siūlomi susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo ir transporto infrastruktūros plėtos pagrindiniai uždaviniai:

- siekiant racionaliai tobulinti ir plėsti Gruzdžių miestelio gatvių tinklą, svarbu suteikti aptarnaujančioms gatvėms C kategoriją ir iki jų lygio rekonstruoti gatves (gerinti gatvių techninius parametrus);
- numatyti naujas D kategorijos gatves planuojamos plėtos teritorijų susisiekimui;
- išsaugoti susiklosčiusį gatvių tinklą ir pagerinti gatvių kokybę.
- pagerinti pėsčiųjų ir dviratininkų eismo sąlygas ir saugumą miestelyje ir jo prieigose;
- dviračių takais sujungti pagrindinius gyventojų traukos objektus (esant galimybei);
- mažinti transportinį triukšmą ir aplinkos taršą;
- įrengti daugiau automobilių stovėjimo vietų.

Gatvių plėtra ir klasifikacija:

- Gatvių tinklo struktūra papildoma naujomis gatvėmis, užbaigiamos esamos gatvės, formuojamas vientisas ir kokybiškai veikiantis gatvių tinklas.

- Siekiant nukreipti tranzitinio sunkiojo transporto srautą, vykstantį M. Katiliškio, F. Vaitkaus, S. Dariaus ir S. Girėno gatvėmis ir Nepriklausomybės aikšte nuo miestelio centrinės dalies, siūloma galima apvažiavimo įrengimo trasa miestelio pietryčiuose - **perspektyvinis miestelio aplinkkelis (po 2021 m.)**. Perspektyvinio miestelio aplinkkelio trasa galėtų būti koreguojama pasikeitus saugomų teritorijų riboms bei išsprendus žemės nuosavybės klausimus. Įrengiant perspektyvinį miestelio aplinkkelį reikėtų gerinti techninius parametrus daliai Jaunimo gatvės bei Sodo gatvei (po 2021 m.). Galimas apvažiavimas sunkiajam transportui yra patvirtintas 2012-03-27 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-79. Kol nėra įrengtas naujas apvažiavimas, rekomenduojama perorganizuoti transporto eismą Gruzdžių miestelio pagrindinėse gatvėse.
- Siekiant sumažinti žemės poreikį miestelio teritorijos būtinos susisiekimo reikmėms, nustatomos gatvių kategorijos, nustatomos raudonosios linijos. Sprendiniuose esamoms gatvėms priskirtos kategorijos atsižvelgiant į teorinius STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773) su vėlesniais pakeitimais ir į esamus planuojamos teritorijos gatvių parametrus. Paliekamas istoriškai susiformavęs gatvių tinklas. Sprendiniuose daugumoje gatvių siūlomos suteikti kategorijos iš dalies atitinka esamą situaciją ir nereikalauja perplanavimo. Daugumai gatvių paliekama D kategorija (*pagalbinės gatvės* – lokalinės funkcinės ir kompozicinės ašys, srautus paskirstančios ir smulkias teritorijas, privažiavimai prie atskirų statinių ir kitų objektų).
- S. Dariaus ir S. Girėno ir F. Vaitkaus gatvės (esamos pagrindinės gatvės, kurių paskirtis – susisiekimas tarp miestelio funkcinių zonų, rajonų, centrų, didžiųjų transporto stočių, ryšiai su užmiesčio keliais) nėra iš dalies izoliuotos nuo gretimų gyvenamųjų namų, viešosios paskirties užstatymo. Gruzdžių miestelyje yra 2 pagrindinės gatvės (B kategorijos gatvės – S. Dariaus ir S. Girėno g. ir F. Vaitkaus g.), kurioms siūloma suteikti aptarnaujančių gatvių C2 kategoriją.
- Aptarnaujančių gatvių C kategorija paliekama M. Katilinio g., Nepriklausomybės a., Šiaulių g., Dr. J. Šliūpo gatvei. Aptarnaujančios gatvės C1 kategorija suteikiama M. Katiliškio gatvei. Aptarnaujančių gatvių C2 kategorija suteikiama: S. Dariaus ir S. Girėno g., daliai Nepriklausomybės a., Šiaulių g., Dr. J. Šliūpo g. F. Vaitkaus gatvei. Vadovaujantis STR 2.06.01:1999 9 lentele minimalus dviejų eismo juostų gatvių ar jų atkarpų skersinis profilis turi atitikti ne mažiau nei M7,00/50.
- Pagalbinių gatvių D1 kategorija suteikiama: J. Gagarino g., daliai Nepriklausomybės a., Vytauto g., Žagarės g., daliai Kaštonų gatvės. Vadovaujantis STR 2.06.01:1999 9 lentele minimalus gatvių skersinis profilis turi atitikti M7,00/40 parametrus.
- Kitoms esamoms gatvėms suteikiama D2 kategorija, kurios turi atitikti (esant galimybei) M4,50/30, M5,50/30, M6,50/30 ar M7,25/30 skersinio profilio reikalavimus.
- Tikslios naujų gatvių trasos turi būti nustatomos detaliaisiais planais, projektuojant visą gatvių ilgį.
- Vadovaujantis STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773) su vėlesniais pakeitimais, C kategorijos gatvės raudonosios linijos gali sutapti su užstatymo linijomis. D kategorijos gatvės (nuo D(1-1) iki D(2-4)) turi išlaikyti gatvės juostos plotį tarp raudonųjų linijų – 12-20

m ir nuo D(2-5) iki D(2-7)) turi išlaikyti gatvės juostos plotį tarp raudonųjų linijų – 5-12 m. **Bendrajame plane D kategorijos gatvės neskaidomos papildomos klasifikacijos indeksais. D ir F kategorijų reikmė ir techniniai parametrai nustatomi detaliuosiuose planuose.**

- Esamose miestelio užstatytose teritorijose siūloma rekonstruoti ir tiesti šaligatvius, esamus pėsčiųjų takus. Siūloma asfaltuoti pagalbines gatves pagal rajono savivaldybės nustatytą planą.

Automobilių aptarnavimo infrastruktūra:

- Tolesnis automobilių skaičiaus augimas miestelyje ateityje gali sukelti vis didesnę transporto srautų koncentraciją ir automobilių stovėjimo vietų poreikį. Aktualu padidinti bendro naudojimo automobilių stovėjimo aikštelėse vietų skaičių, nors miestelio centrinės dalies teritorija suteikia nedaug galimybių įrengti papildomą automobilių stovėjimo vietų.
- Siūloma atnaujinti esamas viešąsias automobilių stovėjimo aikšteles, siekti, kad jų panaudojimas būtų daigiafunkcinis (ypač centre ir miestelio dalyse, kur yra daugiabučių namų) ir plėsti galimybes miestelio ribose susisiekti dviračiais ir pėsčiomis.
- Rekomenduojama kompleksiskai spręsti gyventojų automobilių statymą ir saugojimą prie daugiabučių gyvenamųjų namų.
- Rengiant naujai steigiamų paslaugų, prekybos, gamybinių objektų teritorijų detaliuosius planus, rekomenduojama automobilių stovėjimo aikšteles planuoti uždaras ir siekti, kad automobilių stovėjimo vietų skaičius būtų didesnis už minimalųjį. Vadovaujantis STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773) su vėlesniais pakeitimais visos automobilių saugojimo ir stovėjimo vietos prie konkretaus statinio planuojamos tam statiniui skirto žemės sklypo ribose, jeigu nėra techninių galimybių tai padaryti ir jei tam nustatyta tvarka pritaria savivaldybė, saugojimo ir stovėjimo vietos gali būti įrengtos už tam statiniui skirto žemės sklypo ribų. Automobilių stovėjimo vietos, kurios įrengiamos už statinio ar statinių grupės žemės sklypo ribų, turi būti įrengtos prieš statinio ar statinių grupės pripažinimą tinkamai naudoti.

Eismo organizavimas:

- Rekomenduojama pertvarkyti esamą sunkiai suprantamą M. Katiliškio bei Vilties gatvių sankryžą, siekiant perorganizuoti transporto eismą ir šalia bažnyčios įrengiant automobilių stovėjimo aikšteles.
- Rekomenduojama taikyti inžinerines priemones pertvarkant valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 154 „Šiauliai–Gruzdžiai–Naujoji Akmenė“ ir rajoninio kelio Nr. 4002 (F. Vaitkaus g.) sankryžą, kurios konfigūracija neatitinka važiavimo trajektorijos geometrinių elementų.
- Pagerinti saugų eismą rekomenduojama gyvenamosios vietovės priegose rekonstruoti sankryžas, kad jų forma verstų vairuotoją mažinti greitį (esant galimybei, pagrindus).

Pėsčiųjų ir dviračių eismas:

- Siūlomos pėsčiųjų ir dviračių jungtys skirtos miestelio vidaus ryšiams organizuoti. Numatomos pėsčiųjų ir dviračių jungtys (pėsčiųjų ir dviračių eismo

takai, juostos ir šaligatviai) tarp svarbių visuomeninių ir socialinių objektų, rekreacinių zonų. Planuojami želdynai jungiami tarpusavyje pėsčiųjų ir dviračių takais.

- Siūloma įrengti pėsčiųjų ir dviračių jungtis (pėsčiųjų ir dviračių eismo takus, juostas ir šaligatvius), siejančias F. Vaitkaus gatvę, Nepriklausomybės aikštę, S. Dariaus ir S. Girėno gatvę ir J. Šliūpo gatvę (esant galimybei).
- Integruoti pėsčiųjų ir dviračių jungtis (pėsčiųjų ir dviračių eismo takus, juostas ir šaligatvius) į bendrą susisiekimo sistemą įrengiant dviračių laikymo aikšteles prie galinių išorės susisiekimo viešojo transporto stotelių.
- **Užstatytoje miestelio teritorijoje**, vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių kelių įstatymu (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213) ir STR 2.06.01:1999, pėsčiųjų-dviračių takus miestelyje, esant galimybei, siūloma įrengti kaip atskirus takus, o nesant galimybei – C ir D kategorijos gatvėse, išskiriant pėsčiųjų ir dviračių srautus, siūloma dviračių taką pažymėti važiuojamojoje gatvės dalyje arba D kategorijos gatvėse dviračių eismą numatyti bendrame sraute. Gatvėse, kurios yra valstybinės reikšmės kelio taša, nesant galimybei įrengti atskiro tako, dviračių eismą rekomenduojama numatyti nuramintame bendrame sraute.
- **Užstatylose miestelio teritorijose**, siekiant sukurti bendras pėsčiųjų ir dviračių susisiekimo jungtis, atskiruose planuojamos infrastruktūros ruožuose, nesant galimybės įrengti dviračių takų už valstybinės reikšmės kelio juostos ribų, ypač esamoje istoriškai susiklosčiusioje užstatytoje miestelio teritorijos dalyje, siūloma dviračių eismą numatyti bendrame sraute (įrengiant dviračių eismo juostas, kur gatvėse turėtų būti ribojami greičiai) arba keisti siūlomų dviračių takų trasas nepagrindinėmis miestelio gatvėmis (D kategorijos gatvėse dviračių eismą numatyti bendrame sraute), arba įrengti tik trūkstamus šaligatvius pėstiesiems.
- **Neužstatytoje miestelio teritorijoje** pėsčiųjų - dviračių takai ir inžineriniai tinklai turi būti planuojami ir tiesiami už valstybinės reikšmės kelio juostos ribų, esant galimybei įrengiami atskirai nuo važiuojamosios dalies žaliaja juosta (šalia C kategorijų gatvių).
- Rekomenduojama esant poreikiui parengti miestelio dviračių ir pėsčiųjų takų specialųjį planą.

Siūloma detalizuoti ir tikslinti Gruzdžių miestelio bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinius, rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

Susisiekimo sistema turėtų būti pritaikoma įvairaus amžiaus grupių žmonėms, žmonėms su negalia, vadovaujantis galiojančiais normatyvais. Siūloma formuoti neįgaliųjų susisiekimo sistemą – parengti būtiną infrastruktūrą, pritaikyti žmonių su negalia poreikiams miestelio gatvių perėjas, šaligatvius, prieigas prie traukos punktų, viešojo transporto stoteles ir automobilių stovėjimo aikšteles.

4.7.3. Viešojo transporto susisiekimo sistema

Gruzdžių miestelyje (planuojamoje teritorijoje) ir toliau gyventojams susisiekti išlieka du pagrindiniai susisiekimo poreikio realizavimo būdai – vidaus susisiekimas organizuojamas pėsčiomis ir dviračiu. Pėsčiomis su miestelio centrine dalimi, pagrindinėmis darbo vietomis (80

procentų darbo ir gyventojų aptarnavimo vietų) ir toliau galima susisiekti per 30 min. (susisiekimo pėsčiomis greitį skaičiuojant 70 m/min.).

Gyvenamosios teritorijos, užstatytos vienbučiais ir dvibučiais gyvenamaisiais pastatais, esančios planuojamos teritorijos šiaurės rytinėje dalyje, nesiekia minimaliojo viešojo keleivinio susisiekimo (VKS) būtinojo tinklo tankio. Maksimalus ėjimo pėsčiomis iki viešojo susisiekimo linijų atstumas yra didesnis nei numatytas STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ reikalavimuose. Rekomenduojama toliau palaikyti ir tobulinti išorės susisiekimo maršrutus, miestelyje integruojant priemiesčio susisiekimo maršrutus.

Gruzdžių miestelio gyventojai savo keliones miestelyje gali realizuoti pėsčiomis (iki 15-20 min., arba iki 1-1,4 km), išskyrus miestelio gyventojus, gyvenančius miestelio pietvakarinėje dalyje, nutolusioje nuo Gruzdžių centrinės dalies (miestelio aikštės). Aplinkinių nutolusių teritorijų gyventojai – dviračiu. Siekiant tenkinti gyventojų susisiekimo poreikį siūloma pratęsti pėsčiųjų – dviračių taką iki Jaunimo gatvės, siūloma sujungti pėsčiųjų – dviračių takais nutolusias miestelio dalis ir aplinkines gyvenamąsias teritorijas. Rekomenduojama įrengti naują autobusų stotelę S. Dariaus ir S. Girėno gatvėje prie Gruzdžių gimnazijos (įrengiama esant poreikiui, tiksli vieta turi būti parenkama žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose)

4.7.4. Pasekmės

Galimos susisiekimo sistemos plėtros pasekmės:

Planuojamojo laikotarpio pabaigoje darniai besivystančiame ir kompaktišrame miestelyje dominuojant ekologiškai bei saugiai dviračių ir pėsčiųjų vidinio susisiekimo sistemai - įrengus pėsčiųjų – dviračių takus miestelyje, t. y. išskirstę srautus, *tikimasi, kad sumažės eismo nelaimės, triukšmas ir oro tarša miestelyje*. Racionali ir pagrįsta susisiekimo sistemos plėtra, įrengiant vidinius miestelio apvažiavimus, teikiant pirmenybę pėstiesiems ir dviratininkams bendroje susisiekimo sistemoje, pritaikant ją neįgaliesiems, turi būti realizuota darant minimalią įtaką aplinkai ir gyventojams.

Numatoma miestelio gatvių struktūra (gatvių suskirstymas pagal kategorijas), žemės naudojimo sprendiniai turėtų leisti *efektingai naudoti miestelio žemę*.

Tikimasi, kad aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose numatyta susisiekimo struktūra teigiamai veiks gyvenamąją, verslo ir poilsio aplinką. Tikimasi, kad investicijos į vidinę susisiekimo struktūrą sukurs naujos kokybės aplinką, patrauklią gyvenamųjų ir verslo teritorijų plėtrai, skatins aktyviau naudotis miestelio ir aplinkinių teritorijų rekreaciniais ištekliais.

Ne rečiau kaip kas 5 metus rekomenduojama rengti specialiuosius planus bendrojo plano teiginiams patikslinti.

4. 8. Inžinerinė infrastruktūra

(žr. brėžinį B-3.3. „Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys“)

Gruzdžių miestelio bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti vadovaujantis šio bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros esamosios būklės analizės ir koncepcijos išvadomis.

Gruzdžių miestelio bendrojo plano esamos būklės analizės stadijoje buvo įvertinti esamų centralizuotų inžinerinių sistemų pajėgumai, prie sistemų prijungtų vartotojų esami poreikiai ir nustatytas centralizuotų sistemų turimas rezervas – kiek naujų vartotojų būtų galima prijungti prie šių sistemų, nediegiant naujų pajėgumų. Nustatyta, kad esamos centralizuotos sistemos turi perteklinių pajėgumų, kurie gali būti panaudoti naujiems vartotojams prijungti.

Gruzdžių miestelio teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros grafiniai sprendiniai pateikti inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje (žr. brėžinį B-3.3. „Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų brėžinys“).

Miestelio inžinerinės infrastruktūros tinklams plėtoti skirti komunikacijų koridoriai planuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais (specialiaisiais ar detaliesiais planais), o nesant tokių planų - rezervuojamos teritorijos tarp gatvių „raudonųjų linijų“:

- B kategorijos gatvėms – iki 70 metrų pločio;
- C kategorijos gatvėms – iki 40 metrų pločio;
- D kategorijos gatvėms – iki 20 metrų pločio.

Bendrojo plano sprendiniai neturėtų riboti inžinerinės infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti inžinerinių paslaugų kokybę, didinti miestelio konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai), miestelyje gali būti įrengiami ir objektai, nepažymėti bendrojo plano sprendinių brėžinyje. Planuojamų objektų teritorijos turėtų būti tikslinamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar techninio projektavimo metu.

4.8.1. Vandentieka ir vandenvala

Pagal LR Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotėkų šalinimo) plėtros strategiją, Geriamo vandens ir nuotėkų infrastruktūros tvarkymo ir plėtros finansavimas galimas Sanglaudos (SF) ir Europos regioninės plėtros (ERPF) fondų lėšomis. Sanglaudos fondo lėšos bus skiriamos gyvenvietėms virš 500 gyventojų, o ERPF – iki 500 gyventojų. Kitos gyvenvietės SF (virš 500 GE) ar ERPF (iki 500 GE) bus finansuojamos iki 2020 metų. Įgyvendinant Sanglaudos fondo projektus turi būti laikomasi šių Europos Sąjungos direktyvų bei Lietuvos Respublikos teisės aktų įgyvendinimo:

- Miestelio nuotėkų valymo direktyva 91/271/EEB;
- Bendroji vandenių direktyva 2000/60/EC;
- Žmonėms vartoti skirto vandens kokybės direktyvos 98/83/EEC, 91/692/EEB, 90/656/EEB, 81/858/EEB ir 80/778/EEB;
- Direktyva nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus 2000/60/EK;
- Maudyklų direktyva 76/190/EEB;
- Gėlojo vandens, kuriam reikalinga apsauga arba kurį reikia gerinti, kad būtų išsaugota žuvų gyvybė, kokybės direktyva 78/659/EEB;
- Pavojingų medžiagų vandenyje direktyva 76/464/EEB;

- Požeminio vandens apsaugos nuo kai kurių pavojingų medžiagų direktyva 80/68/EEB;
- Paviršinio vandens direktyva 75/440/EEB;
- ir kt.

Remiantis Lietuvos įsipareigojimais vykdyti aukščiau minėtas ES direktyvas bei su tuo susijusiu lėšų paskirstymu Gruzdžių miestelio vandentiekos ir vandentvarkos sektoriuje iki 2021 metų numatoma:

- Siekiant, kad iki 2014 m. gruodžio 31 d. ne mažiau kaip 95 % Gruzdžių miestelio gyventojų naudotųsi centralizuotai tiekiamu geriamuoju vandeniu, planuojama įrengti vandentvarkos sistemas tose kvartaluose, kuriuose šiuo metu šių sistemų nėra. Šių projektų įgyvendinimo eiliškumas priklausys nuo juose gyvenančių žmonių skaičiaus.
- Įrengti vandenviečių sanitarines apsaugos zonas pagal HN 44:2006 “Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“, uždaryti nenaudojamus gręžinius ir kt.;
- Rekonstruoti vandentiekio ir nuotekų tinklus bei juos išplėsti;
- Iki 100 % pertvarkyti esamus plieninius vandens tiekimo vamzdžius, padengiant jų vidaus sienelės antikorozinėmis medžiagomis arba keičiant vamzdžius;
- Vykdyti eksploatuojamų požeminio vandens horizontų monitoringą.
- Renovuoti arba perstatyti susidėvėjusius slėginius ir savitakinius nuotekų tinklus.
- Rekonstruoti ir plėsti paviršinių nuotekų tinklus. Įrengti paviršinių nuotekų valymo įrenginius.
- Plėsti vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklus siekiant, kad iki 2014 m. gruodžio 31 d. 95% Gruzdžių miestelio gyventojų būtų aprūpinti centralizuotai tiekiamu geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis.
- Pagal Valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą nuo 2013 metų dumblo nebus galima kaupti aikštelėse ar kitose talpyklose. Ieškant dumblo panaudojimo galimybių siektina išnaudoti energetinį dumblo potencialą. Komunalinių nuotekų tvarkymo sistemų valdytojas turėtų organizuoti nuotekų užterštumo kontrolę ir pirminį dumblo apdorojimą taip, kad susidarantis dumblas būtų tinkamas kuo įvairiau ir saugiau naudoti.

Planuojamos komunalinio vandentiekio magistralinės linijos ir planuojami nuotekų tinklai pateikiami Gruzdžių miestelio teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.

Vandens poreikio ir nuotekų susidarymo prognozė

Šiuo metu Gruzdžiuose centralizuotu vandentiekiu naudojasi apie 32 % gyventojų, o viešąją nuotekų tvarkymo sistema apie 29 % visų miestelio gyventojų.

Pagal UAB „Kuršėnų vandenys“ duomenis, vienas Gruzdžių gyventojas, besinaudojantis centralizuota vandentiekio sistema, vidutiniškai sunaudoja 55 l/parą vandens. Vandens suvartojimas perspektyviniu laikotarpiu priklausys nuo daugelio veiksnių, tokių kaip paslaugų (vandens tiekimo ir šalinimo) kokybė, vartojimo.

4.8.2. Atliekų tvarkymas

Siekiant Gruzdžių miestelio atliekų tvarkymo sistemos darnaus vystymosi iki 2021 m., bendrajame plane numatoma:

- Užtikrinti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo) rūšiavimo galimybę ir priemones visiems komunalinių atliekų turėtojams;
- Užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50000 gyventojų, tačiau ne mažiau kaip viena tokia aikštelė savivaldybės teritorijoje, taip pat šios atliekos surenkamos ir kitokiais būdais (pvz., apvažiuojant turėtojus);
- Iki 2013 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 50 procentų susidariusių savivaldybės teritorijoje (tuo pačiu, ir Gruzdžių miestelyje) komunalinių atliekų per metus. Kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ar kitaip panaudotos;
- Ne vėliau kaip nuo 2013 metų užtikrinti, kad sąvartynuose būtų šalinamos apdorotos, t.y. išrūšiuotas likusios, netinkamos perdirbti ar kitaip naudoti, atliekos;
- „Žalios atliekos“, t.y. sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologinės atliekos, būtų atskirai surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose. Turi būti skatinamas ir individualus „žaliųjų atliekų“ kompostavimas.

4.8.3. Dujų tiekimas

Priimant sprendimą dėl tolimesnio miestelio dujofikavimo, turi būti įvertinamas ekonominis pagrindumas, atsižvelgiant į potencialių vartotojų skaičių ir jų poreikius, ekonominius, finansinius rodiklius, konkurenciją su kitomis išskastinio kuro rūšimis, vietiniais bei atsinaujinančiais energijos ištekliais.

4.8.4. Šilumos tiekimas, šilumos ūkis

Šilumos ūkio sektoriuje iki 2021 metų numatoma:

- Įgyvendinti efektyvaus energijos vartojimo priemones savivaldybei priklausančiuose pastatuose, parengti finansavimo schemas šių priemonių įgyvendinimui gyvenamuosiuose būstuose, organizuoti gyventojams informacines kampanijas;
- Parengti Gruzdžių miestelio daugiabučių modernizavimo programą ar kitas finansavimo schemas efektyvaus energijos vartojimo priemonių įgyvendinimui gyvenamuosiuose būstuose, organizuoti gyventojams informacines kampanijas.
- Šilumos gamybai naudoti įvairių rūšių energijos išteklius: atsinaujinančius ir vietinius išteklius, komunalines atliekas, atliekinę šilumą, biokurą. Energetinių augalų auginimas gali būti viena iš alternatyvių žemės ūkio veiklų.
- Nustatyti sanitarines apsaugos zonas šilumos gamybos įrenginiams, kuriems šių zonų nustatymą numato LR teisės aktai. Katilinių sanitarinės apsaugos zonos dydis turi būti nustatomas pagal teršiančiųjų medžiagų ir triukšmo sklaidos skaičiavimus, taip pat atsižvelgiant į šių objektų fizinių poveikį. Vykdyti šių sanitarinių apsaugos zonų įgyvendinimo kontrolę.

4.8.5. Elektros energijos tiekimas

Elektros energijos sektoriuje iki 2021 metų numatoma:

- Panaudoti esamus miestelio elektros energijos tiekimo skirstomuosius tinklus tolimesnei plėtrai. Atsiradus naujiems vartotojams, sudaryti galimybes vykdyti elektros energijos tiekimo infrastruktūros plėtrą pagal vartotojų poreikius.
- Naujai užstatomų teritorijų aprūpinimui elektros energija planuoti požeminį kabelinį 10 kV ir 0,4 kV įtampos tinklą. Išilgai požeminių elektros kabelių linijų palikti apsaugos zonas: žemės juostas, atribotas vertikaliomis plokštumomis, esančiomis 1 metro atstumu abiejose linijos pusėse nuo kabelių linijų konstrukcijų kraštinių taškų, o iki statinių pamatų – 0,6 metro atstumu. Rekomenduojama kabelinius požeminius tinklus projektuoti šalia planuojamų gatvių. Tiksliai linijų vieta nustatoma specialiajame arba detaliuosiuose planuose.
- Esant poreikiui, rekonstruoti susidėvėjusias ar įrengti naujas 10 kV/0,4 kV transformatorines pastotes. Naujai statomų transformatorinių pastočių vieta parenkama artima visų prie jos prognozuojamų prijungti vartotojų skaičiuojamųjų elektros apkrovų centrui. Galia apskaičiuojama pagal prognozuojamas apkrovas. Aplink 10 kV/0,4 kV transformatorines pastotes nustatomos apsaugos zonos: apriboti žemės plotai ir erdvė virš jų vertikaliomis plokštumomis mažiausiai 10 metrų bet kuria kryptimi. Tiksliai pastočių vieta nustatoma specialiajame arba detaliuosiuose planuose.
- Rekonstruoti susidėvėjusias gatvių apšvietimo sistemas mieste, numatant elektros energijos perdavimą šviestuvams požeminėmis kabelinėmis linijomis. Gatvių apšvietimui numatyti elektros energiją tausančių sistemų įdiegimą. Naujai planuojamose gatvėse apšvietimo linijas projektuoti tik požemines kabelines.

4.8.6. Ryšių infrastruktūra

Telekomunikacijos ir ryšių sektoriuje iki 2021 metų numatoma:

- Sudaryti sąlygas telekomunikacinėms bendrovėms laisvai ateiti į telekomunikacinių paslaugų sferos rinką;
- Derinant teritorijų planus, naujiems komunikaciniams koridoriams numatyti šalia kelių/gatvių apsaugos zonas komunikaciniams kabeliams po 1 metrą į abi puses nuo kabelio ašies;
- Inicijuoti seminarus ir apmokymus rajono gyventojams informacinių technologijų klausimais;
- Plėsti esamą elektroninių ryšių infrastruktūrą, pagal poreikį ruošiant infrastruktūros schemas ir detaliuosius planus naujiems statiniams. Bendrojo plano sprendiniai neriboja naujų infrastruktūros objektų, nenumatytų sprendiniuose, planavimo, jei tam susidaro poreikis.
- Didinti viešojo interneto prieigos taškų skaičių miestelyje, kad internetu turėtų galimybę pasinaudoti kiekvienas pilietis. Viešųjų interneto prieigos taškų įrengimui numatyti pasinaudoti skiriama valstybės ir ES sąjungos parama.

5. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMUI REIKALINGI PARENGTI DOKUMENTAI

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui ir darniai plėtrai užtikrinti siūlomas planavimo dokumentų sąrašas.

5.1 Rengtini ir peržiūrėtini teritorijų planavimo dokumentai

- Dviračių ir pėsčiųjų takų specialusis planas – (esant poreikiui);
- Automobilių stovėjimo aikštelių išdėstymo specialusis planas (esant poreikiui);
- Tikslių naujų gatvių trasų detalieji planai, projektuojant visą gatvių ilgį;
- Susisiekimo komunikacijų plėtros ir modernizavimo sprendiniams įgyvendinti skirtų konkrečių objektų projektai (specialieji, detalieji, techniniai projektai);
- Miestelio želdynų ir viešųjų erdvių specialusis planas;
- Švietimo, kultūros ir medicinos įstaigų šilumos ūkių atnaujinimo ir modernizavimo planas;
- Teritorijų prie daugiabučių namų detalieji planai;
- Pramoninių teritorijų plėtros specialusis planas.

5.2. Rengtini strateginio planavimo dokumentai

- Automobilių stovėjimo vietų plėtros strategija (kompleksiškai spręsti gyventojų automobilių statymą ir saugojimą prie gyvenamųjų namų);
- Gyvenamosios teritorijos gatvių eismo intensyvumo srautų tytimai ir perspektyvinis eismo intensyvumas gatvėse skaičiavimai (5 metų perspektyvai);
- Želdynų pritaikymo rekreacijai ir sportui programa;
- Pastatų energetinio modernizavimo programos;
- Gyvenamųjų teritorijų modernizavimo strategija;
- Gruzdžių dvaro sodybos pritaikymo visuomenės poreikiams galimybių studija;
- Visuomenės reikmėms rezervuojamų teritorijų programa (Miestelio žemės fondo formavimas).

6. PRIEDAI

1 PRIEDAS. 6.1 lentelė. Gruzdžių miestelio bendrojo plano sprendinių pagrindinio brėžinio teritorijų naudojimo reglamentai

2 PRIEDAS. 6.2 lentelė Teritorijų rezervuojamų visuomenės poreikiams sąrašas